

Poltnina plačana v gotovini.

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Tiskovni sklad „Vigredi“.

Došli so nam še nastopni prispevki:

Krožek Cerknica	Din	10—
Lipovšek Francka, Lokavec	»	3'50
Sagadin Marija, Ljubljana	»	10—
Skupaj danes		Din 23'50
Zadnji izkaz		» 2423'25
Skupaj		Din 2446'75

Počasi prihajajo, a smo iz srca hvaležni zanje. Zato prosimo tudi še vnaprej vsa dobra srca: »Ne pozabite Vigredil«

Bog živi!

Uprava dek. lista „Vigred“.

Mehanično umetno vezenje zastorov, perila, monogramov, zastav, oblek, entlanja, vložkov in čipk, ažuriranje.

Matek in Mikeš, Ljubljana

poleg hotela »Štrukelj«

Predtiskanje in prebadanje vzorcev za ženska ročna dela. Brezkonkurenčna izvršitev in zelo cena dela.

Vsebina:

R. L. T.: Ana	145	Rožni dom	
Večerni razgovori pri gospej Eli	146	F. G.: Šli bomo romat	161
V. L.: Večer	147	Od srca do srca	162
Henriette Brey — A. Lebar: »Je pa davi slan'ca pala...«	148	Vigrednica-gospodinja	163
Slavko Savinšek: Slikarstvo pri prastarih in starih narodih	153	A. G.: Gospodinjstvo — del ženske iz-obrazbe	163
Mari, umrli 29. maja 1927	154	Kako je drugod	167
Ksaverija: Tvoja pota, Gospod	155		
Lojze Golobič: V podstrešju	156	Organizacija:	
Likovič Joža: Večerna pesem	157	Iz orliške centrale	167
Slavko Savinšek: Iz življenja v življenje	158	Sestre sestram	168
Tilka: Tebi!	161	Uredniška molčečnost	168

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

LETO V / V LJUBLJANI, 1. JULIJA 1927 / ŠTEV. 7

R. L. T.:

Ana.

Troje slik zaživi ob tem imenu v mojem srcu:

Iz davnine:

Ana, žena Elkane.

Iz oči ji teko solze preko rosnega obličja, ker ji Gospod sina ni dal. Leto za letom je prosila pred Gospodom, dokler se ni usmilil njene vere in ji dal otroka Samuela — poslednjega sodnika v Izraelu, ki mazili prvega kralja.

O, Ana, ponižana in povišana, pomnoži našo vero!

Iz dni dopolnjenja:

Ana, žena Joahima.

Hrepeni kot prva po otroku. In Gospod Tolažnik ji pošlje otroka, malo Miriam. Sladki napoj na večer življenja! Z njenim imenom in z imenom njenega Sina na ustnicah so živeli in umirali in še žive in umirajo in bodo živeli milijoni in milijoni.

O, Ana, ki je tvoje upanje našlo tako čudežno dopolnjenje, užgi v nas zaupanje v božjo dobroto in previdnost!

Iz naših dni:

Okna in okenca in slapovi rož — nageljnov in begonij, belih in rdečih in še lilasti in temnomodri cvetovi — Anice. In med tem cvetjem jutro za jutrom bele roke in mehke dlani in trde dlani in žuljavi prsti — pa v vseh ista ljubezen, iste sanje, ista lepa, močna vedra volja — do večnih ciljev.

O, Anice, Ančke, Anuške — ki ste prejele ob uri prerojenja imena po prvi in drugi — Bog Vam daj srečo in svoj blagoslov in da bi Vaša srca ostala bela, bela...

Večerni razgovori pri gospej Eli.

(Navzoči so: gospa Ela, Leon Ansgar, gospa Marija, zdravnik; Marjanica in Magda pridejo nekoliko pozneje.)

ELA: Gospod doktor, ali poznate »Ženski svet«? Pravkar sva se o njem razgovarjali.

LEON ANSGAR: Kako ne bi! Čeden list, le tu in tam mi kar nič ne ugaja, kar pišejo vanj. Vse premalo premišljeno, tako nekako se mi zdi, da ima vse premalo čuta odgovornosti. — Pisana beseda ostane, je seme, ki ostane dolga leta plodno, ki nosi cvet in sad.

MARIJA: No, tako hudo pa vendar le ni.

ELA: Marija, ne vem, ali boš obstala ali ne.

MARIJA (smejè): No pa se dajmo! Jaz bom branila »Ženski svet«, ti Ela in gospod doktor mi bosta pa dokazala, da nimam prav.

ELA: Jaz bom bolj poslušala. Redko ga berem in ne morem pa tudi ne smem soditi.

LEON ANSGAR: Prav imate, gospa, to previdnost in pravičnost visoko cenim. Nobena stvar mi ni tako zoprna, kakor ta, če kdo sodi, ko ni sam bral in sam stvari tehtno preudaril.

MARIJA (nagajivo): Pa vi, gospod Ansgar, berete »Ženski svet« tako pozorno?

LEON ANSGAR: Moram, in močno se bojim, da sem ga bolj natančno kot vi, gospa.

MARIJA: Pa kaj vam ni všeč?

LEON ANSGAR: Sem že povedal — tista nepremišljenost in neodgovornost.

MARIJA: To je kar splošno povedano. Ali imate kak poseben slučaj, kjer je ta obtožba več ali manj pojasnjena?

LEON ANSGAR: Takoj, prosim (se obrne h gospe Eli). Ali imate tu par številke »Ženskega sveta«.

ELA: Pač, sinoči je Marjanica prinesla odnekod prve tri.

LEON ANSGAR: Povsem zadostuje (vzame, nekaj časa lista).

MARIJA: Ste že naši? Ubogi »Ženski svet«! — Moški imajo pa res vedno kaj grajati.

LEON ANSGAR: Dovolite, da preberem sledeči odstavek, ki je prav tako nepremišljen, kakor neumesten in, milo povedano, nerazumljiv...: »Ideal, h kateremu mora stremiti sleherna kulturna žena, je popolna duševna osamosvojitev, popolna svoboda in poglobitev svojega življenja na podlagi lastno priborjenega etosa¹«. Ste slišali in razumeli?

MARIJA (negotovo): Pač, morda ne docela, tako splošno...

ELA: Jaz ne.

LEON ANSGAR: Jaz tudi ne.

MARIJA: Nekoliko nerodno je morda povedano, ampak se že razume.

LEON ANSGAR: Kaj si vi, gospa, predstavljate z besedo »popolna duševna osamosvojitev« in »popolna svoboda«?

MARIJA (istočasno vstopijo zdravnik, Marjanica in Magda): Predvsem pač to, da se človek ne meni toliko, kaj drugi mislijo o tem in onem, temveč se ravna po svojih lastnih mislih.

LEON ANSGAR: Ne, gospa, to je vse premalo. Kar ste vi navedli kot duševna osamosvojitev, je le samostojno mišljenje in nič več, dočim zahteva »Ženski svet«, da postanete docela neodvisni od vseh mislecev kar jih je bilo pred vami, od vseh velikih zasnov človeškega duha in srca, da postanete docela svobodni.

¹ »Ženski svet«, 1927, štev. 3, stran 83.

MARIJA: Vi pretiravate, pa še namenoma!

ZDRAVNIK (proti Magdi in Marjanci): Škoda, da smo zamudili. No, le naprej!

LEON ANSGAR: Ne, gospa Marija, ne pretiram, zakaj »Ženski svet« zahteva še vse več. Pravi namreč, da bodi vzor vsake kulturne žene, in katera izmed navzočih bi ne hotela biti kulturna, da poglobi življenje na podlagi lastno priborjenega etosa.

MARJANICA: Tega pa sploh ne razumem.

LEON ANSGAR: Tudi ni tako enostavno. — Na kulturno ženo se stavijo velike zahteve. Pomeni pa nekako to-le: sleherna žena, ki hoče biti res kulturna, se ne sme več ozirati na deset božjih postav in ne na človeške zakone posvečene iz roda v rod — vse to je namreč podlaga starega etosa ali nračnosti, temveč si mora kaj novega, lastnega izmisliti. Ker pa že pogovor pravi, da kolikor glav toliko misli...

MARIJA: Ne, tega »Ženski svet« s tem gotovo ni mislil priporočati!

ELA: Kje naj pa vsaka žena vzame čas za to? In kje je sploh možno zahtevati kaj takega!

ZDRAVNIK: Ampak dosledno je.

LEON ANSGAR: Seveda to še ni vse. Recimo, da ena »kulturnih žena«, ki si je priborila svoj lastni etos popolne svobode — lahko slučajno pride do sklepa, da je zvestoba nekaj nesvobodnega in seveda zvestobo zavrže. Lahko pride tudi do sklepa, da je skrb za otroke nekaj poniževalnega in ker mora poglobiti svoje življenje na podlagi lastno priborjenega etosa, kaj ji preostaja drugega, kakor da zapusti dom ali pa otroke na cesto postavi?

MAGDA: Gospod doktor, vi se norčujete ali pa pretiravate, da že ni več lepo.

LEON ANSGAR: Nikakor ne, čislane gospe, saj je gospod zdravnik tudi pravkar pritrdil, da je misel dosledno izpeljana. Kdor reče A, mora reči seveda tudi B. Kajpak nočem s tem trditi, da je »Ženski svet« hotel v resnici vse to. Morda dotična, ki je to pisala, sama ni videla daljnjih posledic lepo zvenečih besedi. Na vsak način pa je skrajno nepremišljeno tako pisati, zlasti še, ker to ni osamel slučaj.

ELA: No, Marija, ali si obstala?

MARIJA: Ne. Priznam, da nisem tako pozorno brala in če sem, nisem niti oddaleč mislila na tako dalekosežne posledice.

LEON ANSGAR: Vidite, za vse to in tako, sploh za vse, kar piše, je list odgovoren.

MARIJA: Ob priliki bom pa res pisala uredništvu.

MARJANICA IN MAGDA: Ampak vam, gospod doktor, priti do konca...

LEON ANSGAR: Ko boste ve začele razgovore o ženskih ročnih delih, o narodni ornametiki, o vzgoji in negi otrok — jo bom popihal še hitreje kot sedajle, ko se mi mudi k seji.
(Se pokloni in odide. Zdravnik ga spremlja.)

V. L.:

Večer.

*Mrak se zgrinja prek' dobrave,
zvon večerni poje: Ave!
V gaju slavček milo poje
pesmi svoje.*

*Drugih ptičev ni več petja,
ne poljublja solnce cvetja.
Vsa utrujena narava
mirno spava.*

*Jaz klečim pred Njeno sliko,
molim — gledam Njo, veliko;
svojo Mater prosim znova
blagoslova.*

„Je pa davi slan'ca pala . . .“

(Narodna pesem.)

(Nadaljevanje.)

V bleščeči sinjini se je smejalo nebo. Kakor svetlomodra svila je padal njegov blesk na pomladno-pisan travnik. Le tam, kjer se je nagibal proti gozdu, ga je zagrinjala kakor dih tanka in prozorna meglica, kakor tenak pajčolan z nežnimi čipkami. In sredi nebesne sinjine je sedel droban, bel oblaček, kakor šop belih rož na modri svileni obleki.

Knezov Lovrenček, ki se je bil v neutešljivem joku in ihtenju vrgel v travo pod veliko jelšo ob potoku, je v hipu prenehal jokati, ko so zagledale zasolzele oči bleščečo sinjino s prozorno meglico tam v ozadju. In so vstale v njegovi domišljiji vse pravljice o kralju solncu, o kraljici noči, o kraljičinah zvezdicah, o princu vetru, o kraljevih poslancih oblakih in o vsem, kar jih je kdaj slišal in videl; kajti v veliki knjigi stare matere, edini njegovi dediščini, je vse to tiskano in slikano . . .

Zeleno in zlato lesketajoč hrošček v travi je v tem hipu potegnil nase vso Lovrenčkovo pažnjo. Plezal je po bilki navzgor, a vsakič padel nazaj, ker je bil pretežek in se je bilka sšibila; pa vztrajno in vedno iznova se je lotil nevarne poti, a vedno brezuspešno. Poizkušati je začel svojo telovadno umetnost še na Lovrenčkovem suknjiču. Prav radoveden je bil deček, kaj namerava. Stekel mu je po roki prav do rame in od tam na vrat. Mirno, čisto mirno je ležal Lovrenček. Ha, zdaj se mu je posvetilo! Zejen je hrošček in hoče piti in Lovrenček ima ušesa polne vode. Ko je vznak ležal v travi, so mu solze tekale preko lic naravnost v ušesa. Celo jezero mora biti notri.

Res, hrošček se je obrnil proti levemu ušesu, toda njegove drobcene in urne nožice so tako ščegetale, da je Lovrenček skočil pokonci, stresel z glavo in s prsti iztisnil vodo iz obeh jezer. In mali hrošček je ležal vznak v travi in mrgolel z nožicami, da bi se spravil nanje. Varno ga je obrnil deček in z največjo naglico je odhitel hrošček z nevarnega kraja.

O, kaj pa to? Dva kačja pastirja, čudovito nežna, kovinskomodra in v solncu se izpreminjajoča, kot dva živa solnčna žarka sta se lovila v solnčni svetlobi. In zopet je zaživela v Lovrenčkovi domišljiji nova pravljica . . .

Kdo pa je zagnal kamen v vodo? O, žaba je bila, ki je v velikem loku planila v vodo . . .

In tu pod jelšo v travi se nekaj giblje. Hu, velika krastača, debela in nerodna. Z gnusom se je Lovrenček odmaknil, potem pa je z zanimanjem opazoval grdo žival, ki pa je tudi njega nepremično gledala s svojimi zlotorumenimi, bleščečimi očmi.

Če to ni zakleta kraljičina! Kje neki ima zlato krono? Morebiti jo je pravkar zgubila? — O, če bi jo mogel rešiti! Pa ne ve prave besede za to. Saj je že vprašal nekatere večje dečke, pa so se mu smejali in z značilnimi znamenji kazali drug drugemu, da v Lovrenčkovi glavi ni vse v redu. In vendar on prav dobro vé: princezinja je bila z zlatimi lasmi, pa se je izpremenila v krastačo . . .

Princezinja z zlatimi lasmi . . .

Solze, ki so se za par hipov ustavile, so iznova privrele na dan. Pozabljene so vse mične pravljice. Lovrenček je iznova zajokal in se vrgel v travo; globoko ihtenje ga je stresalo.

Zakaj so vsi tako grdi proti njemu? — Celo Mlakarjeva Lizika! Saj se je hotel samo prepričati, če so njeni laski, ki se na solncu tako lepo svetijo, res iz samega zlata, kakor v pravljici. Saj drugega res ni hotel. Zakaj pa je

zbežala? Seveda je moral potem teči za njo, hitreje, vedno hitreje. Saj ga je jezilo, da je tekla in kričala; prav zato jo je hotel ujeti.

In ko jo je dohitel, ji je segel v lase, a ne, da bi jo lasal, samo potipati je hotel zlate laske. Pa se mu je iztrgala in vpila in ga s pestjo udarila v obraz.

Potem jo je izpustil in skrivaj lezel domov.

Pa Mlakarica je pridivjala h Knezovi Tinki, k materi, je vpila in jo grdo zmerjala. »Zgodaj pokvarjen,« ali tako nekaj ji je zabrusila. In potem še: »Jabolko ne pade daleč od drevesa,« in da bo pač zanj že kmalu odprta pot v Belgrad; saj se vé, kako in kaj!

Kot zid je mati obledela. In ko jo je pozneje Lovrenček vprašal, če je pot v Belgrad zmeraj zaprta, je le tiho zajokala.

Deček pa je stiskal pesti v žepih. O, Liziko, to hinavko, bo že enkrat pošteno izplačal!

Pa že je zopet komaj požiral solze; ker jo ima tako rad! Saj ji je tudi zadnjič hotel le veselje napraviti, ko ji je podaril škatlo od maminega sukanca in sedem malih žabic notri, ki so tako ljubko skakale. Pa Lizika prav res ne razume nobene šale! Vzela je sicer škatlo, a ko jo je odprla in so drobne skakačice planile iz nje Liziki po rokah in po obrazu, tedaj je Lovrenčkovo darilo zagnala daleč stran in je tekla h gospodu učitelju. Seveda je prejel Lovrenček zopet strogo kazen.

Pa si je obrisal solze mrke otroške bolesti iz oči, a vedno iznova so vrele in drsele preko suhljatega lica, ki je bilo nekaka mešanica pravljične sanjivosti in neotroške zrelosti.

Zakaj ga le nihče ne mara? Noben otrok se noče ž njim igrati. Le Klančarjev Lukec, grbast in slaboten deček, ki se zaradi prav te slabosti ne more kosati z drugimi, se mu včasih pridruži. Zadnjič pa mu je pri nekem prepiru zagnal v obraz: »Veš, nič več me ne bo. Mama mi ne pusti. Je rekla, da se smem le z rednimi in čednimi otroki igrati. Veš, je rekla!«

Ali Lovrenček ni reden in čeden? Pogledal se je po suknjici in hlačkah. Res, da so zakrpane, a čedne so; zato že mama skrbi. Lukcu pa res vise na vseh koncih cunje in veter mu pride prav hitro do kože.

Morebiti ga zato ne mara, ker je reven? Pa saj tudi Klančarjevi niso bogati in drugi tudi ne, pa ga tako zaničujejo.

»Knez-raztrganec«, »cigan-baron«, kako je »kneginji Tinki«? Vsak dan je to po vseh cestah, kjer pride z vaškimi paglavci skupaj.

Seveda se potem razjezi, suje in tepe, kamor pade. Saj ne taji, da so včasih poštene bunke in so tudi prizadeti tekli naravnost h gospodu učitelju, ki pa seveda o nagajanju ni niti slutil.

Lovrenc Knez vedno začena; nobeden mu nič noče, pa kar tolče okoli sebe. Da, Jožka je brez vzroka udaril s pestjo v obraz, da mu teče kri. Gospod učitelj naj samo pogleda.

Zatoženi pa je tiho stal pred tožitelji in uporno molčal. Kaj naj se opravičuje? Saj bi nič ne pomagalo. In je tiho prestal močno odmerjeno kazen.

Tako je bilo vsak dan. Bolehni učitelj ni dalje raziskoval, da bi se prepričal o porednosti drugih; mali Knez je bil res prav težaven slučaj in začetnik vsega hudega v šoli.

In zato mu je bila šola tako zoprna. Zato se je zatekel rajše v samoto, kljub vsem kaznim. Pokradli so mu kamenčke za pisanje, razmazali nalogo na tablici, napačno narekovali, kadar je bil vprašan, navajali so ga k vsakovernim neumnostim in ga potem zatožili učitelju.

Nekoč je vzel Lovrenček pisano podobico sv. Lovrenca s seboj v šolo. Stara mati jo je imela v mašni knjigi in mu jo je mati nekoč podarila za god, ker je predstavljala baš njegovega patrona, kako ga pečejo na ražnju. Dragocen

zaklad je bila ta podobica za Lovrenčka in lepa je bila, celo zlato se je lesketalo na nji in čipke so bile okoli.

To podobico je hotel podariti Krulčevemu Jakcu. Ta včeraj ni imel prav nič kruha s sabo za južino, Lovrenček mu je dal svojega, Jakec mu je pa med tem časom, ko je jedel, posodil pisano žogo.

Morebiti... da, morebiti se bo Jakec zdaj večkrat igral ž njim, če mu dá lepo podobico?

V pričakovanju so se mu razširile oči, pravkar prihaja rdečelasi Jakec izza ogla. A Mlinarjev Jožek je ž njim; tega Lovrenček še od zadnjic ne mara, ko je bil tepen zaradi njega. Ne, rajše počaka, da dobi Jakca samega; hitro skrije roko za hrbet. Pa Jožek je že videl.

»Kaj pa skrivaš, knez-berač? Gotovo si obral ptičja gnezda. Sem z jajčki!«

Prestrašen je privlekel Lovrenček podobico izza hrbta in jo pomolil Jakcu: »Na, Jakec za tebe sem jo prinesel!« in je s svetlimi očmi gledal, kdaj se bo na Jakčevem licu prikazalo veselje, ali vsaj zadovoljstvo. In res z veseljem je segel Jakec po podobici, pa Jožek ga je prehitel in zaničljivo rekel: »Kje si pa to ukradel, cigan?

Trenutek je bojevalo v Jakcu otroško veselje po pisani podobici in ošabna misel, kako bi se izkazal pred tovarišema. A hitro je zmagala slaba stran: vrgel je podobico v zrak, jo prestregel in raztrgal na kosce ter jih vrgel Lovrenčku v obraz: »Na, tu imaš svoje ukradene cunje!«

Kakor pribit je stal Lovrenček še potem, ko sta tovariša že z glasnim krohotom odhitela. Čisto zmešan je gledal na roko, kamor je Mlakarjev Jožek pljunil, pa na kosce raztrgane podobice na tleh.

O, kako ga je nekaj bolelo v prsih, kakor bi se bilo nekaj razletelo na dvoje...

In tako je bilo vsak dan sto stvari, ki jih ni razumel, a so ga nepopisno bolele, ki so ga dražile do skrajnosti in ga spravljale v jezo, da je bil kakor divji.

Ali je bilo potem kaj čudnega, če je postajal hudoben in je vračal hudo za hudo in so prihajale od vseh strani same tožbe čezenj?

Pa to še ni bilo najhujše, koliko je bilo še! —

Vedno objokan, starikav obraz je dobil nezaupen izraz. Kaj je to namigavanje na njegovo mater? Zakaj govore ljudje tako čudno, skrivnostno, zaničljivo o njej?

Saj je vendar dobra in pridna; saj samo dela in njega ima rada, drugega nič. Le vedno je tako tiha, nikoli vesela, nikdar se ne smeje.

Kaj more biti? ... Podprl si je glavo in razmišljal.

Takrat, v zadnji klopi...

Lovrenček je sedel v razvpiti zadnji klopi. Spočetka je sedel, ker je bil majhen, spredaj poleg gozdarjevega Staše, a samo en dan. Že drugi dan je privihrala gozdarica v šolo in na šolskem pragu na ves glas povedala, da ne pusti, na noben način ne dovoli Stašku sedeti poleg otroka »ene take«. Gozdarjevi da so pošteni ljudje! Pa je učitelj ugovarjal in Lovrenček je prav razločno slišal: »... otrok ne more za to.« Pa razjarjena gozdarica je razkričala, da ne pusti, da bi njenega sina »en tak-le« pohujševal...

Učitelju je zmanjkalo potrpljenja, zaprl je vrata učilnice in zunaj je nekaj glasno in odločno povedal. Seveda si je učitelj s tem pridobil hudo sovražnico.

Bled se je vrnil v šolsko sobo in k sreči je bil kmalu konec pouka, kar mu je prav dobro delo.

Pa Lovrenček je vseeno prišel v zadnjo klop. Gozdarjevega Stašo je sunil s cokljo, ker ga je venomer — seveda natihem — zmerjal. Kako je ta zakričal in jokal! Zdaj ju je učitelj seveda moral presesti. In odkazal je Lovrenčku

prostor poleg Mlakarjevega Jožka. A ta se je takoj uprl: »Staša ni nič več kot jaz in zato tudi jaz ne maram sedeti poleg Knezovega.«

In zdaj učitelj ni imel drugega izhoda: »Knez Lovrenc vsedi se v zadnjo klopi!«

Tako sedi torej Lovrenček v zadnji klopi poleg bebastega Šimna in ušivega Gregca.

Izobčen, zasmehovan, zaznamovan ...

Zakaj? Zakaj? Kaj je vendar storila mati? Ali je kradla? Trdanovega Mihca oče sedi zaradi tatvine v ječi, pa se vsi otroci radi z njim igrajo ... Zakaj je neki rekla gozdarica tako zaničljivo o njegovi materi »ena taka«?

Kmalu potem so morali otroci v šoli povedati očetovo ime in njegov stan. Ko je prišla vrsta na Lovrenčka, je rekel: »Moj oče je umrl.« Večji so se spogledali in suvali s komolci. Učitelj tega ni opazil, ker je stavil nadaljnja vprašanja. Po šoli pa so se zakadili v Lovrenčka: »Ha, ha. Tvoj oče je knez. Le vprašaj enkrat kneginjo-mater, v katerem gradu stanuje! Ha, ha!«

Tedaj je zavrelo v njem. V slepi besnosti je s pestjo udaril najbližjega po nosu, da se mu je kri pocedila in snel cokljo ter udaril Mlakarjevega Jožka po glavi, da ni več upal blizu, Krulčevega Jakca, ki ga je od zadaj napadel, pa je ugriznil v roko, da se je od bolečin zvijal.

Kričje in jokaje so zbežale deklice v šolo, ko so zagledale kri in povedale učitelju, kaj se je zgodilo.

Seveda Lovrenček ni šel v šolo. Bolesten jok ga je stresal in vrgel se je v travo, se zagrizel vanjo, da ni vpil od bolesti.

Tako je ležal dolgo, dolgo. Solnce je že zašlo. Meglice so se vlekle sem od potoka. Mrzlo je postajalo v večernem mraku. Morebiti bo ponoči še padla slana na mlado cvetje in zelenje ...

Jok in ihtenje je ponehalo v njem. Domov mora. Bog vé, kako že skrbi mater, ker ga ni?

Mati! — Iznova so se mu misli zmešale ...

Mati! Zviškoma je planil pokonci in oči so mu zažarele ...

Danes zjutraj ... mu je nekdo nekaj skrivaj prišepnil ...

Pilarjev Ivan — Rezikin brat — mu je nekaj o materi zašepetal na uho ...

Nekaj grdega, strašnega ...

Lovrenček sicer ni vsega razumel, pa je čutil, da je nekaj nezaslišanega, groznega ... Čutil je, da so tudi grde stvari na svetu ... o, nov svet, povsem drug ...

In da je zdaj vse drugače, vse izpremenjeno, grdo ... in ... in ... Oh, da bi bil mrtev! Da bi bila mati mrtva ... Da bi šola pogorela ... In Pilarjev Ivan, da tega bi s kamenom potolkel! ...

Ob robu steze je lezel pravkar polž in je pušcal grde sline na belih marjeticah in rdečih glavicah deteljic ... Lovrenček ga je sunil s cokljo, da je odletel preko steze in pljusnil v vodo.

Nagnusno je bilo gledati, če se nekaj tako čistega in lepega, kot so nežne cvetke, umaže, onesnaži ...

In je želel, da bi tudi Pilarjev Ivan ležal poleg polža na dnu potoka!

Kakor metulj, ki ga je nataknil kdo živega na iglo, se je zvijala in je trepetala Lovrenčkova duša pri zločestih besedah prezgodaj zrelega dečka. Kako je boleče drhtela v nevedni slutnji, da se je pravkar zgodil zločin po hudobnem fantu, ki bi mu bilo bolje, da bi si obesil mlinski kamen na vrat ...

Ta duševna razdvojenost je bila vzrok, da je Lovrenček že ure preždel v samoti in bi se najrajše sploh ne bi vrnil domov. Bal se je in vendar ni mogel svojih misli odtrgati od nerazumljive in nerešene uganke. Grde, skrivnostne, hudobne besede so kakor kaplje strupa padle v njegovo dušo, prva slana, ki je padla na detinsko nedolžnost.

Da, da: »Je pa davi slan'ca pala ...«

Odkar je Tinkino srce, ki je pred leti tako otroško veselo in pričakujoče udarjalo takt njeni življenjski pesmi in se mu je zdel naravni razvoj stvari vse prepočasen, odkar pa je to srce le z nevoljo še vršilo svoje delo in je večkrat samovoljno malo postalo, kakor bi se mu ne ljubilo prav sedanjó otožno melodijo spremljati s svojimi udarci ... od tedaj je Tinka dobro vedela, da ne bo več dolgo. Naenkrat bo življenjska pesem s hrešččim disakordom prenehala in neposredno bo vpadel zvok ... mrtvaškega zvona.

Pripravljena je bila na to, vendar ni niti slutila, da stoji božja poslanka že tik za njenim stolom, da ji preko rame gleda v delo in ji neslišno govori: »Pusti zdaj delo! Sešij si mrtvaško obleko! Čas je: že potekajo zadnje ure tvojega življenja ...«

V mladem žitu je merila prepelica, ko je Tinka nekega poletnega jutra odhajala v mesto. Rože so cvetele po vrtovih, mak se je zibal kot rdeč plamen v valujoči rži.

Tinka je večkrat postala in je stiskala roke na srčno stran, dokler ni zopet srce pričelo ... Danes je bilo tako čudno ... Kakor plapolajoč plamen, ki se le s težavo upira vetru in z naporom zbira zadnji ogenj.

V trgovini je oddala izdelano perilo. Ko so ji natančno pregledali delo, odtegnili neko vsoto za napravljene pomote, je končno prejela plačilo in se je obrnila k vratom, da odide.

V tem hipu se ji je zvrtilo, zakrilila je z rokami, hoteč se oprijeti, a že je padla na tla ...

Prestrašeni so priskočili navzoči, jo postavili pokonci, potipali srce ...

A srce je mirovalo. Nemirno, vroče srce, tako močno ogoljufano od življenja, pohojeno, strto, trudno srce ... je prenehalo, ni moglo več dalje. Kakor svetiljka, ki ji je pošlo olje, je ugasnilo. Ko je zadnjič vzplamtelo, je porabilo zadnjo kapljico.

Boječe in neodločno so stali ljudje okoli mrtve Tinke. Mnogo kupovalk je v strahu zbežalo iz trgovine, ena izmed prodajalk se je iz strahu onesvestila. Z jeznim poudarkom je odredil šef trgovine vse potrebno.

Da se je moralo to pripetiti baš v njegovi trgovini! Mar naj bi ta ženska doma ostala, če je bila bolna! Ali da bi se bila vsaj na cesti zgrudila! Res, neprijetno! Na, morebiti bo pa ta dogodek še pripomogel k povzdigi trgovine.

Par ur pozneje je že ležala uboga šivilja v mestni mrtvašnici poleg drugih revežev, ponesrečencev, življenja sitih ...

Drugi dan je prineslo dnevno časopisje poročilo o neznani šivilji, ki je nenadno umrla v veletrgovini N. N., in je izgledalo bolj kot reklama za to trgovsko podjetje.

Da morajo tudi časopisi tako neznatno novico pobrati!

Ne, ta »malenkost« res ni nikogar razburila! Par obrazcev so izpolnili razni uradniki in drugi dan so pokopali Tinko na mestnem pokopališču v tujini, še v smrti ločeno od doma, kakor je bila vse življenje.

Z denarjem — krvavozaslužnim denarjem —, ki so ga našli pri nji, so krili del pogrebnih stroškov, za drugo so poslali račun Tinkini domači občini.

Potem so še vpisali ime in številko v statistiko umrlih — in stvar je bila končana.

Ime: Tinka Knezova — je ugasnilo.

(Dalje prihodnjič.)

Darujte za Vigredin
tiskovni sklad!

Slikarstvo pri prastarih in starih narodih.

Ze pri opisovanju razvoja arhitekture in kiparstva v lanski »Vigredi« smo omenili, kako se je pričela umetnost iz potrebe človekove in iz želje ohraniti sebe ter svojo okolico, kakor tudi iz nagona, vse ono, kar vidi okrog sebe, posnemati. Tako je nastalo in se razvilo stavbarstvo, se rodilo in rastlo kiparstvo.

Enako je s pričetkom in prvim razvitkom slikarske umetnosti. Iz rezanja točk in črt se je razvil čut za okrasje. Najprej seveda linearni ornamenti (okrasek iz črt in geometrijskih likov sploh), ki se mu je v nadaljnjem razvoju pridružil vsled posnemanja okolice, rastlinja, cvetlic, živali oni rastlinskega in živalskega značaja. Prvotno samo grafični, ali tudi enobarvni se razvije v večbarvnega, o čemer govorijo prastare slike v zemeljskih duplinah in odkritih podzemnih votlinah.

Dolgo je trajalo preden se je človek povzpел do posnemanja samega sebe. Kakor vse drugo, je človek tudi sebe najprej risal, slikal in urezaval s črto. Najprej je krasil svoje orodje z barvo in slikami, potem svoje bivališče, svoje telo in največ posodje. Vladal je dolgo sam naturalizem, upodabljanje vsega naravnega, brez kake onostranske primesi. Upodabljanje bogov v človeški obliki je mlajšega izvora. Vse to je ostalo prihranjeno mlajšim narodom, predvsem Grkom in Azijatom, ki so morali skozi vso razvojno dobo od primitivnosti do večjega ali manjšega usovršenja, ki je doseglo višek ravno pri Grkih.

Od vseh narodov najdalje nazaj segajo zgodovinski spomeniki Egiptčanov. Da je med drugimi ohranjenih tudi mnogo del slikarstva, je jasno, četudi ne toliko kot onih stavbarstva in kiparstva. Vendar posebno v poslikanih grobovih, orodju in svetiščih dovolj, da si moremo napraviti sliko o stopnji slikarske umetnosti njihove. Da se je v današnji dobi ohranilo celo nekaj v emajlu slikanih stvari, nam jasno pravi o stopnji egipčanskega slikarstva.

O egipčanskem kiparstvu smo lani omenjali, da je stremilo za čim večjo podobnostjo in naravnejšim posnetkom originala. Slikarstvo pa je temeljilo bolj na principu gibanja ter je čim najbolj ljubilo gibkost in živahnost kretanja v upodabljanju dogodkov, ne toliko podobnosti naslikanih. Grobovi in svetišča so bili glavno torišče vseh umetnosti; tudi slikarske. Pri templjih so enako sodelovale vse tri upodabljače umetnosti, v času novega kraljestva predvsem slikarstvo. Ker je bila zemlja, človek in kar ju obkroža, glavni smoter umetnosti, so na tla slikali ribnike, jezera, drevesa in vodno rastlinstvo; čez zemljo je razpeto nebo, ki ga predstavlja strop z naslikanim solncem, luno in zvezdami. Med nebom in zemljo so stebri v obliki nežnih rastlin in vitkih debelc, na nji rastline in človek. V tem oziru so posebno lepa stebrišča egiptovskih templjev. Med najlepšimi svetišči je pač »Tiberijev kiosk« na otoku File. Na pročelja in zunanje stene svetišč so Egipčani zelo radi slikali prizore iz življenja bogov in kraljev, ki so jih pojasnjevali napisi (klinopis).

Enako kot pri Egipčanih segajo začetki slikarske umetnosti tudi pri Babiloncih, Asircih in Perzijcih notri v četrto tisočletje pred Kristusom. Spominkov nam pri teh narodih zdaleka ni toliko ostalo ohranjenih kot egipčanskih, ki so uporabljali in slikali na kamen, dočim ti drugi na žgano zemljo, ki se hitreje razbije in razrabi. Še bolj kot pri Egipčanih, je služila upodabljača umetnost pri njih povečevanju kraljev in bogov. Stene in tla so sestavljale poslikane plosče iz žgane ilovice, ki so bile okrašene z likovnimi in

rastlinskimi okrasli. Zelo radi so barvo uporabljali za preslikovanje kipov, posebno še reliefov, ki so bili na ta način bolj živi, bolj pestri in je bilo mnogo več življenja v njih. Perzijci, ki so častili ogenj, so imeli manj templjev, zato pa tem lepše okrašene grobove, posebno pa kraljeve palače. Ti zadnji so imeli posebno razvit čut za barvo, ki so med njo najbolj ljubili lepo modro in rumeno in so z raznimi kombinacijami, izvedenimi z barvano opeko lepo krasili stavbe. Ta čut za lepoto barv jim je bil menda početek pletenja lepih preprog, ki so Perzijci mojstri v njih.

Tudi Feničani in drugi maloazijski narodi niso v slikarski umetnosti počivali. Prvi, ki so bili predvsem trgovci, so zelo radi izdelovali male predmete, ki so jih potem prodajali. Zanimivo je, da so Feničani iznašli škrlatno barvo, ki so jo v vseh možnih odtenkih od vijoličnomodne do škrlatnordeče pridobivali iz neke vrste školjke.

Na Indijce v vzhodni smeri od zgoraj imenovanih narodov, je tudi vplivala umetnost teh narodov, četudi je bil značaj indijske umetnosti vsled njihovega pojmovanja življenja čisto drug in je temeljil na ugodju, uživanju in razkošju. Pri njih se je lepo razvijalo rezbarstvo iz lesa, zato jim je mnogo služilo barvanje teh kipov in izdelkov. Zato njihova umetnost kot vse orijentalске, draži živce in razburja domišljijo.

Vsi ti narodi so pač po svoje pripomogli razvoju slikarske umetnosti, četudi ne v toliki meri kot one stavbarstva in kiparstva. Kakor v stavbarstvu in kiparstvu so položili temelje, ali razvili je niso do večje usovernosti. Morali so priti za njimi Grki, ki so kot v prvih dveh tako tudi v slikarstvu napravili korak dalje in pripomogli k razvoju slikarske umetnosti.

Mari, umrli 29. maja 1927.

Kuželj ob Kolpi, 3. junija 1927.

Mlada si bila, Mara, in taka, kot je vsak človek, ki je mlad: vse v njem poje zdravja in življenja in radosti, vse hrepeni nekam, v neznane kraje brez smotra in cilja...

Pa je prišlo gorje. Nič ni trkalo, nič prosilo vstopa. Prišla je bolezen in te položila v posteljo. A mlad človek ne obupa tako kmalu. Tudi ti, Mara, si upala in čakala zdravja. Z vsakim solnčnim vzhodom si ga pričakovala, tri dolga leta tako...

Prišla sem včasih k Tebi v počitnicah.

»Kako je Mara?«

»Kaj misliš, ali bom ozdravela? Zdravnik upa in tudi jaz se počutim...« kašelj je zadušil nadaljnje besede.

Kaj naj ji odgovorim? Težko je govoriti bolniku, težko mlademu bolniku in tako bolnemu kot si bila Ti — Mara. Težko je lagati prijateljici, a včasih sem morala. In tako sem lagala nji in sebi, verjela sem končno v njeno ozdravljenje.

A Ti si slabela in pešala. Upanje pa je bilo krepko. Solnce je prišlo, pošljalo Ti je zlatih žarkov na belo posteljo, na rože ob postelji. Začutilo je njih lepoto in toploto Tvoje ubogo srce in še silneje zahrepenelo.

Solnce je prineslo še troje pomladi, a Tvojega zdravja ni prineslo. Upala si, me smo upale s Teboj, obupavala si in me smo na skrivaj obupavale.

V letošnjih velikonočnih počitnicah sem prišla k Tebi.

»Ali mi boš spisala nekrolog, kadar umrjem?«

Pogledala sem Ti natančno v oči, da vidim, kaj misli Tvoja duša. Ni mislila tega, kar so govorile ustne, zato sem Ti rekla:

»Kaj, Mara! Morda ga boš še Ti meni. Niti ne mislim na Tvojo smrt!« Videla sem veselje v Tvojih očeh, videla, da si mi hvaležna za tak odgovor, da bi bila žalostna, ko bi bil drugačen.

Obrnila sem se k oknu, da ne vidiš mojih pritajenih solz, moje laži v očeh.

O, naša Mara...

Laž traja kratek čas, resnica je večna!

Popoldansko solnce se je počasi pomikalo k zatonu. A zdravja le ni bilo in ni bilo. Solnce je umiralo, umirati je začelo Tvoje upanje na zdravje.

Silnih bojov je treba, da neha mlad človek upati in da se vda. In Ti, Mara, si počasi dobojevala te boje...

Večerna zarja je sijala tam zunaj, zlate rože so postale krvavordeče in žarele ob postelji. In Ti si se dvignila v blazinah, kot bi Te nekdo poklical tam od daleč, daleč... Tvoje oči so žarele v tajnem hrepenenju. Čisto drugače so žarele kot prej vsa tri leta, ko si hotela zdravja, življenja. Drug ogenj je bil sedaj v njih: hrepenenje po miru, po pokoju, po Nebu.

Vedno bolj in bolj Te je klicalo odrešenje. In Marija, katere kip je stal ob postelji in si ga do zadnjega zaljšala, Marija se Ti je smehljala in Te vabila. Od tod Tvoj žar v očeh...

Zadnjikrat je zakipelo, vzplamtelo življenje v Tebi, kot vzplamti zubelj, preden ugasne sveča! Zahrepenele so Tvoje bele roke v daljave, še en pogled na mater, očka, domače, na rože in omahnilo je Tvoje potno čelo na veke...

Nebo se je nasmehljalo, solnčni žarki so vztrepetali, ko so sprejeli Tvojo dušo, da je poneso pred Kralja.

Z Bogom, sestra Mara! Dobila sem semkaj h Kolpi pozdrav, ki si ga izročila drugim — zame.

Hvala Ti — Mara!

I v a n k a.

Ksaverija:

Tvoja pota, Gospod!

Kako težka so, kako nerazumljiva! Vodiš po njih človeka s svojo dobrotno roko. Dober si, Gospod! Toda zakaj vodiš tako čudno, tako nerazumljivo?

Kadar skuša človek s svojim razumom razrešiti uganke na potih življenja, ko hoče prodreti v nevidno prihodnost, omaga njegov razum. Zakaj si nam ustvaril tolikanj občutljivo srce? Zakaj si dol duši hrepenenje po ljubezni, po vzorih, po sreči?

Vse to je samo Tvoja skrivnost, ki je človek nikdar ne bo mogel popolnoma doumeti.

Pokazal si mi prevare življenja. Morda zato, da spoznam vso ničevost sveta, da spoznam Tvojo pot, pot trpljenja.

Ti si videl vse moje prečute noči. Videl si moje zadušene solze, ki so neizjokane padale nazaj v dušo in jo žgale. Nihče ni videl tega, samo Ti, ki vodiš pota slabotnega zemljana, Ti, ki gledaš v globino naših src in lehtaš duše

Ko sem te prosila, da vzemi vse to od mene, me nisi uslišal. Morda zato, da Te nisem pozabila?...

Ah, Gospod Zveličar!

Ko sem do skrajnosti izmučena že skoro omagovala, ko sem že zdvomila malodane nad vsem, takrat šele si mi podal roko in me dvignil. Takrat sem spoznala vso Tvojo dobroto. Zagledala sem v duhu Bellehem in Kalvarijo, Jaslice in Križ in vso dolgo, težko pot, ki si jo prehodil Ti sam kot človek v največjem trpljenju.

Nič več ne vprašujem, zakaj?

Vse, ki jih ljubiš, vodiš po takih potih. Nerazumljiva in težka so...

Poguma daj in moči trpečim, o Gospod!

V podstrešju.

»Mati, ali je še kaj?«

Pepče je slaboten kot drevesce, ki se suši; rumen v obraz; zmerom je lačen, zmerom čmeren.

Devet jih je. Devet jih je zapicilo oči v skledo kot v globok vodnjak. S širokimi žlicami zajemajo v močnik, jih zvrhajo in vlečejo po skledi do roba; devet stez pelje od skleda do ust, devet belih stez...

»Čigava je ta žlica, na moje mesto hodiš. Tukaj jem jaz. Mati, Pepče moje je.« Tinek obupno zaveka.

»Pepče, pred sabo jej, dosti bo za vse.« Mati je videla: Marija, če nam ti ne pomoreš — — — Marija, vsi naj bodo tvoji, daj jim kruha...

Noben se ni ozrl na mater, ne na Tineka in ne na Pepčeta. Vsak je strmel na svoje mesto v skledi in segal tja.

Mati je zajela v skledo. Kot bi jedla, je žvečila in kot bi pogoltnila; pa je prinesla le do ust. Tisto, kar je enkrat zajela v žlico — je bila njena večerja. In nihče ni videl, da njene žlice ni več v skledo; štiri druge so segale na njeno mesto. Mati je molčala. Gledala je na osemnajst lačnih oči: s strahom strme v skledo, ki se prazni...

»Mati, ali je še kaj?« je ponovil Pepče, ko je zadel z žlico v dno.

»Ali bi še?«

»Še!« je jeknilo iz osmih grl.

Enega glasu ni bilo: Jelica je molčala. Deset let je imela, pa je že videla v vso materino bridkost. Videla je, da z materinega mesta v skledi zajemajo druge žlice... Njene trepetajoče roke, preplašene oči je videla, vso strašno skrb v koščenem obrazu. In tudi njena žlica se je dolgo, dolgo mudila ob ustih.

»Jelica, dete sladko, jej, kaj me gledaš?«

Jelici so zavrele solze v očeh. Vzpela se je, s suhimi prozornimi ročicami je objela sveto glavo materino in tiho, boječe povedala:

»Mama, vi nič ne jeste...«

In izlila se je v bridek jok, da ji je telesce trepetalo kot suh list v vetru.

»Jelica,« je prišlo materi iz izmučene ljubezni, »dete, saj jem. Glej, ko jem. In še imamo moke, zametla jo bom, ne bomo lačni...«

* * *

Pred dobrim letom je očeta v rudniku zasulo. Tedaj ga je zasulo, ko je mati pestovala deveto dete. Od tistih dni je pri njih lakota podnevi in ponoči: niti za eno uro ne gre od njih, niti za eno minuto. V podstrešju je njih dom: mračna, zatohla izba. Brez postelje, brez stolov, brez omare. Vse je že zastavila mati za kruh. Le nizka mizica in samovar. Ob oknu je nagromadeno kup cunj, tam je ležišče za devet telesc.

Mati ne spi, ne sme. Šiva copate. Težke so trepalnice, padajo kot dvojce peruti. Pa šivanka zdrse ob podplat v prst. Vzdrami se v nove skrbi: »Oh, moji nesrečni črviči! Jaz pa dremujem in čakam jutra, ko jih bo zaprosilo devet: kruha! Še to noč moram končati ta par.«

In znova zbada, zbada v trd podplat. Vsako noč.

Tri dni že Pepče molči in tri noči.

Na kolu ob stezi je staknil kos plesnivega kruha in ga do mrvice pojedel. Tri dni ga je vilo v trebuhu, da je strahotno vpil. Potem ni mogel več. Obnemogel leži že tretjo noč. Tolikrat ga pozove mati od mizice, kjer šiva: »Pepče, ali bi kruhka; maslenega sem prinesla, Pepče.«

Nič. Niti ne zgane se ne.

Sredi noči pa vzkrikne v divjem strahu: »Mama, volk, volk! Bo me! Joj!«

Šivanje ji je zdrsnilo z naročja, pokleknila je k sinku, z roko mu je šla na čelo in bridko vedela: »Pepče moj, prvi boš moral od mene ... Ubožec moj mali, ni volka, ni ga, sem ga ubila, s sekiro sem ga.«

»Strop se podira, mama, name leti,« je bled zakrilil z rokama.

»Ne, Pepče, ujela ga bom, ne bo nate padel, glej, vidiš, ga že držim ...« Odgrinjala se je grmada cunj, drobne glavice so pokukale, oči so vpraševale ...

»Pepče je bolan, močno bolan. Njegovega angelčka prosimo, da bi mu vrnil zdravje: Angelček varih ...«

Čisti glasovi so domolili za bratca Pepčeta.

Angelček ni čul. Daleč je bil tisto noč. Pepče je ugašal. Z glave mu je puhtel ogenj, v nogah pa je ležal mrz. In ta mrz je lezel naprej, preko kolen. Plazil se je do srca.

Ugasnila je sveča — — —

Osem jih je čepelo ob njegovi posteljici, osem negodnih ptičk. Tipali so bratca: lahno so šli s prstki do njegovih ust, do zaprtih oči, do voljnih las. Pa so zopet zastrmeli v mater, v njene oči, široko odprte in polne solz.

»Zebe ga, mama. Odejmo ga po glavi!« je predlagal Lojzek.

»Pa zakaj ne vstane?« Verica je zvedavo uprla oči v mater.

»Pusti, bo že. Naj spi. Boli ga, zato ne vstane,« se je domislil Lojzek.

Govorili so tiho, skoro tipali so za besedami. Čutili so, da je pri njih nekaj strašno drugačnega kot druge čase. Nekaj težkega kot kamenje in mrzlega, da so se stisnili k materi. Pa niso vedeli, odkod ta votel mrz, zato jih ni ogrela materina bližina.

Včeraj še so vsako uro peli tisto strašno pesem, ki se zajé v materino srce kakor leden nož: kruha, mama, lačni ... Danes se ni spomnil niti eden: noben ni lačen ne žejen; dovolj jim je mōre, ki leži nad njimi kot vampir.

Iz bridkosti je raslo v materi: Osem jih še imam. Eden za drugim bodo šli. Marija, tebi sem jih dala, vseh osem je tvojih, zato ne stori, da bi jaz odšla, dokler bo živel še kateri teh. Ne smem odtod. Ne mogli bi umreti brez mene.

Jelica je videla mater in njeno srčce je iskalo besede: »Mama, jaz nisem nič lačna, prav nič, Tinek tudi ne, Lojzek tudi ne, Ivanek tudi ne ... noben ni lačen, mama.«

S suho roko jo je mati pobožala po mehkih kodrih.

»Pridkana si, Jelica,« se ji je zahvalila.

Čepeli so ob vznožju cunj, na katerih je ležal bled mrlič, utrzan bel cvet. Skozi špranjo so zvezde žarele, mesec je blestel kot daljna baklja.

»Mama, mene je strah,« se je Tinek stisnil k materi.

»Pepče, mama, glejte, Pepče; pri špranji gleda — in ima kruha, cel kos belega. Pepče! ...« Šop belih, izsušenih ročic se je stegalo proti špranji:

»Pepče, meni, meni ...«

Z velikimi očmi v neskončni ljubezni in žalosti je gledala mati na osem lačnih angelcev, ki so stegali roke iz strganih rokavcev v gluho noč ...

Likovič Joža:

Večerna pesem.

(M. Gianni.)

*Ovčke vračajo se v soju rožne zore
med tinkljanjem ljubkih zvončkov;
solnce belo je zašlo za modre gore,
tam se spev vilinski vtrinja,
škratek spi med šopki korčkov.*

*Rahli zvoki angelske Marije
zlegajo se vbrano v sladkem zraku;
sredi čede se pastir odkrije,
skloni glavo ter češčenje moli ...
žarek zlat lovi mušica v mraku.*

Iz življenja v življenje.

Povest.

(Nadaljevanje.)

IV.

Cemu se le žene tako na moč? so vpraševali hlapci in dekleta na Žerjavini drug drugega in ni jim hotelo v glavo. »Ali meni čez noč obogateti, ali zlato izkopati iz zemlje, ka-li, ko venomer tišči: zdaj v njive, zdaj v gozd, pa v senožet in planino? Saj si miru ne dá ne zjutraj, ne zvečer. In nas priganja, da nikjer takega!«

»Kaj jo je neki obsedlo, šmenta?« je godrnjal stari Janez, kadar sta se srečala pozno v noči, ko je šel ogledavat, če so vse lese dobro priprte in vrata v svisljih in hlevu dobro opeta, pa je navadno srečaval Jerico, ki je po istem opravku hodila, ali pa je videl pri teh obhodih še luč goreti v hiši in Jerico samo sklonjeno nad pisarijami. Ni mu dalo, da ne bi bil včasih malce pod oknom postal in na mizo poškilil, da vidi stvar, ki se gospodarica toli ukvarja z njo. Pa ni videl drugega ko papirje in knjige.

»Saj se ji bo zmešalo, šment ti tak, če bo šlo dalje tako!« je navadno zaključil svoja opazovanja in modrovanja, preden je stopil v hlev, da leže na pograd pri vratih.

Ko pa se je Jerica pehala le dalje in za hlapci ter deklami pritiskala in venomer priganjala k delu, se pulila s kosci in ženjicami ter ji ni bila nikdar živina opravljena dovoljno, korita v svinjaku nikdar dovolj čista, da se je jezila svinjska dekleta, ki je zrastle na Žerjavini, ko se ji je hlev vedno poln gnoja in nesnage videl, je nekega večera, ko so povečerjali ter je služinčad že odšla spat, ostal stari hlapec in nekam nemiren kadir svojo pipico tobaka. Večkrat je kradoma pogledal gospodarico, ki je bila vzela šivanje v roke in se natihoma sama čudila, kaj še dela hlapec v hiši, a Janez kar ni upal prav z besedo ven. Kajkrat je že usta odprl, pljunil, da ga je Jerica očitajoče pogledala, pa se mu vendar ni hotelo prav posrečiti.

»Šment, saj se ne starega, ne stare nisem bal!« se je jezilo v njem, »pred mlado mi pa kar z jezika noče!« Naposled:

»Jerica!« — vedno jo je klical tako in ji, ti² rekel, kakor je bil od mladih nog vaje — se je odkašljaj in malo pomolčal.

»No, kaj bi, Janez?«

»Nekaj bi, če ...«

»No, le zini, saj nisi otrok!«

»Kaj pa se ti je obesilo in te ujedlo, da si taka zadnje tedne?«

»Kakšna lè?«

»I — ženeš se, ženeš, pa kar nič miru ne daš ne sebi, ne nam. Miha je že dejal, da bo vrgel vse skupaj preč in bo šel. Mali tudi godrnja. Dekline pa še bolj!«

»Kaj pa jim ni prav?«

»Saj meni tudi ni!«

»Reci no in ne lovi okrog!«

»Ne moremo bolj, kakor bi tudi radi! Tebi pa nikdar ni prav in nikoli dovélj. Pretegnemo se in tudi ti se upehaš, boš videla!«

»Polenili ste se, Janez!«

»Ti, ti kuriš za nami, da ne moremo več dohajati. Če ne odnehaš, bodo o Božiču vsi šli!«

»Nič drugega nočem, kakor red in da ne lenarite!«

»Nikdar se ni lenarilo na Žerjavini, jaz in Meta jih ženeva dovélj in vpregava. Zdaj pa je že čez moč! Ugnala si nas in upehala!«

»Menda vendar ne bo tako hudo?«

»Je, je, verjemi, sicer se ne bi ujedal s teboj! Le poslušaj me, dovélj dolgo sem na Žerjavini in poznam delo in ljudi!«

»Meniš?«

»Vem! In ti še rečem: Jerica, tudi nase pazi! Nisi iz železa! Saj bi moškega podrlo, pa ženske, mlade kot si ti, ne bi!«

»Zame naj te ne bo skrb! Kar pa drugih tiče: ti, Janez, ali bi radi višje plače?«

»Kaj bi! Nikdo ti je ni prerekal sedanje. Ali ne sili nikar, če ne zmoremo!«

Že je vstal, ker mu je bilo nerodno gristi se ž njo, ki si ne dá k sebi.

»Le potolaži sebe in druge, Janez, nikdo se vsled mene ne bo pretegnil!«

»Kakor veš, Jerica. Povedal sem ti. Naprej pa sama glej!«

Počasi in vase sklonjen je stopil v vežo in čez prag. Jerica je gledala za njim in v srcu jo je stisnilo. O, že kar čakala je, kdaj jim bo preveč! Čutila je v pogledih njihovih, brala v obrazih in slišala včasih za hrbtom marsikatero bridko. Pa je pogoltnila, ker ni vedela, ne znala, kako bi drugače. In zanjo jih je tudi skrb? — Dobri ljudje, kako bistro vidijo. Čuti, o, čuti, da ji pešajo moči, da se je ujedla v nekaj neznanega, neznanskega, samo da bi ono tuje, pekoče, ki je vanjo prišlo počasi, počasi, odkar se je Jaka oženil, vtisnila in v molk prisilila. Pa se ni dalo, kar nič ni odnehalo. Vsak dan je huje vpilo v njej in jokalo!

Zato ni več tako pogosto hodila k Metki; zato ni rada videla, če je Gregec prikobacal po vseh štirih do praga. Bila ga je polna hiša in takrat se ji je omehčalo v srcu in je ono kričanje utihnilo. Ali ko ga je Metka odnesla, je tem huje zavpilo. Klalo se je v njej posebno zvečer in ponoči, ko je družina odšla spat in je sama ostala. Kadar je zadnji odšel, ji je stisnilo srce in dolgo je ostala v luči, ker je bilo strah lastne sobe, še bolj ko prazne hiše. Te je strah same, Jerica? je vstajalo pred njo vsak dan više in se širilo, da je strašno stalo pred njo.

Naslonila je glavo v dlani in se zamislila. Pred njo je vstal velik, močan, resen in tih. Sedel je za mizo k njej in jo je gledal.

»Žena, ali ni lepo pri nas na Žerjavini? Kakor kralj in kraljica sva! Oba misliva eno in isto, drug drugemu potoživa, če naju je skrb.« In se je zazrl vanjo s temnimi očmi, da ji je srce vztrepetalo.

»Ali bi kupila, mož? Priročno je in ne predrago. Polajnar rabi denar, nama pa se ne bi poznalo. Lepo bi zakrožila mejo v Zavrhu proti dovškemu!«

»Seveda bova, žena! Da bo Žerjavina velika in vedno večja. Da bo večje najino kraljestvo in prostornejše! Kaj ne, žena?«

In zopet:

»Nikar, žena, pretežko je zate! Bom že jaz. Rajši v kuhinjo poglej. Pa malo si odpočij, dovélj si vlekla, ko si sama gospodarila. Zdaj pa sva dva! Glej, in moji roki ste močni, pleča hrib obrnejo, če treba! Zate, žena!« Zopet vsadi oči vanjo in v srcu ji je tako lahno in gorko in toplo. Stopi k njemu, pogleda mu v oči in mu roko položi na ramo:

»Mož moj, kako nam je lepo! Ker sva dva! Prej sem bila sama in stene mi niso dale odgovora razen odjeka. Večeri niso več samotni, hlapci in dekle ne tožijo, da ženem za njimi, da se pretrgajo. Ker sva dva! In si ti dober z menoj, da ne grize več vame in v meni ne trga!«

On pa jo po licu poboža, za hip se mu posveti oko, pa že se mu zresni obraz.

»Žena, jutri ženem v semenj. Da bi dobro prodal! Bo prav in dovèlj štiri tisoč za mala dva?«

»Ej, to sam najbolje veš, mož! Sâmo hitro se vrni, ne mudi se v trgu, da ne bom sama. Samota tako boli in grize, grize, mož!«

»Ne bodi te skrb za to! Kako bi te mogel pustiti samo v noč, ko straši okrog tebe, če ni mene poleg, žena!«

Pa je že zginilo in Jerica je dvignila glavo. Vstala je, iz svoje sobe je prinesla blazino in oblečena legla na klop ob peči. In luči si ni upala upihnniti. Strah jo je bilo samote, samote, ki grize, grize v dušo in srce...

... Za steljo je šla pogledat Jerica v Žavrh, če jo bo kaj prida, ko so precej posekali; in če se mlado kaj lepo košati in poganja. Pa je še v dovško stran stopila, da vnovič pogleda senožet, ki jo ji Polajnar že od pomladi ponuja v nakup in pritiska, češ, naj kupi, ko ji je tako pri roki. Ko se vrača Jerica po kolovozu, zasliši korake za seboj in se ozre. Pa ji klecneta kolena, da obstane in srce ji udari čudno, močno. In misli ji vztrepetajo: ali ni tak, kakor ga sanja, kadar jo samota grize?

Že ljo dohiti prišlec, dvigne klobuk v pozdrav:

»Dober dan!«

»Bog daj!« V licih čuti gorkoto, da povesi oči.

»Saj ne boste hudi, če stopim po Vašem, gospodična?«

»Nikomur ne branim; nič ne odnese s seboj!« se brž zbere.

»Zdaj vem, da se nisem zmotil! Saj ste?«

»Kdo?«

»Mlada Žerjavica?«

»Sem!«

»Veseli me, da Vas zdaj poznam!«

»Ni sile za to!«

»Pa vendar! Hotel sem ravno stopiti doli k Vam na Žerjavino. Spodobi se, ker bova sosedu.«

Začudena ga Jerica pogleda:

»Ne vem, kako?«

»Polajnar mi senožet ponuja; je sicer malo od rok od našega, gmajna dovškega župana je vmes, ali vendar bi kupil, ker ni predaleč.«

»Ali ste z Dovjega?«

»Da. Hlebajnov. Že tri leta sem gospodar.«

»Pa boste kupili?«

»Ne vem. Se nisem še prav odločil. Ravno nisem kaj prida pri denarju, ker sem sila mnogo vtaknil v les na Belci. Polajnar bi pa rad plačano takoj imel.«

»Vem.«

»Je morda Vam tudi ponudil?«

»Že spomladi.«

»O, gospodična, potem imate pa prednost. Nočem Vam kvariti kupčije, ako Vas veseli in Vam je priročno!«

»Kaj bi tisto! Ne upam prav. Težko bi tudi jaz zmogla zdaj. Trd je Polajnar in neče odnehati.«

Še je tekel pogovor in šla sta dalje v dolino. Spotoma ji je pravil o svoji lesni kupčiji; koliko da denarja požre in delavci kako so dragi. Kako ima vedno mnogo opravila in posla s kupčijo, ki mu dobro uspeva. Za razvedrilo bi rad vzel v zakup lov tudi od jeseniške plati, ker je v dovškem, kjer že tri leta lovi, zmanjkalo divjačine, mnogo pa je divji lovci polove. Ali ne bi bila ona nič huda, če izdraži lov tudi na njenem?

»Saj jaz ne lovim. Ženska sem in nimam časa.«

»Dolgčas Vam mora biti jeseni in pozimi v samoti? Ko sta tako sami! Ali ne, gospodična?«

»Ne vem, že kako gre!«

Ogleduje ga med pogovorom in posebno pri zadnjem vprašanju ji srce vztrepeta. Kakor da sluti, si misli.

»Mene kar nič ne strpi doma zadnje čase. Sem sam, sestra mi gospodinji. Pa je dolgčas, posebno zvečer. Človek si družčine zaželi.

Kakor ona! — Pa kako jo pogleduje? Da, prav kakor oni, ki si ga včasih misli.

Prišla sta do Žerjavine. Spremljevalec se je čudil redu in lepi legi, hlevu in svislim in hiši in je hvalil. Dobro ji je délo.

»Seveda, če je gospodinja pridna, se vidi že zunaj, če je gospodarica na svojem mestu, se že na gozdu in polju pozna!«

»Ni, da bi bilo hvale vredno!«

»Ej, gospodična, po vsej dolini ste znani kot gospodarica, ki je moškim gospodarjem kos in preko njih. Naša fara je polna Vaše hvale!«

In ko se je poslovil, je vprašal, če sme še kdaj priti pogledat, zdaj ko bosta sosed. Se je le odločil, da kupi od Polajnarja. Ona ga je povabila. Krempko ji je stisnil roko v slovo, da ji je gnalo kri k srcu. Ko je šel mimo kajže, se je ozrl nazaj in še enkrat pozdravil s smehom in klobukom.

(Dalje prihodnjič.)

Tilka :

Tebi!

*Glej, ljubezen tiho vroča
v mojem srcu plameni;
pesem žalosti pekoča
k Tebi v daljo hrepeni!*

*In v obupnih nadah zove
osamelo Te srce,
k Tebi duša moja plove,
grenke moje so solze.*

*Naj ljubezen svetla moja
Te obliva noč in dan,
sladkega Ti daj pokoja,
milo zbujaj Te iz sanj!*

ROŽNI DOM

F. G.:

Šli bomo romat.

Šli bomo romat. — Mesec julij se bo raziskril v en sam mogočen solnčni utrinek — in tudi v naša srca bo pronikla svetla luč. Tako vabi junijska »Vigred« na romanje k trsatski Materi. — Trsat pa je daleč, koliko Vigrednic bo moralo doma ostati in spremljati srečne romarice le v mislih! Ali bomo zavidne srečnim sestram?

Po lepi slovenski domovini je toliko belih cerkvic, v katerih kraljuje Mati Marija, milosti polna. Kajne, sestre, me vemo zanje! In včasih, vsaj enkrat na leto, nas objame tako silno hrepenenje, da moramo poromati. Zdi se nam, da gremo k dobri, najboljši prijateljici na lep razgovor, da ji potožimo svoje bridkosti, da ji povemo o radosti, ki polni srce.

Stana iz Rožnega doma je zadnjič tudi romala. Kam? Vem, da mnogo Vigrednic ve za lepo velesovsko cerkev s Kremser-Schmidtovimi slikami. Stana od nekdanj ljubi to svetišče. Zdi se ji, kakor bi bile nevidno navzoče pobožne redovnice, ki so nekdanj prebivale tod in da ji one pomagajo, z nadangelom častiti Marijo v velikem oltarju: »Ave!« Stana je vnetja za vse lepo. Odkar pa

bere v »Vigredi« razprave o umetnosti, prav pazno ogleduje vse umetnine, do katerih ima dostop, da si potem poleg pisateljve ustvari še lastno sodbo.

Najdalje pa se ona pomudi v kapelici pri čudodelni Materi. Toliko ji ima povedati od zadnjega srečanja! Da se ji zahvaljuje za vse lepe trenutke, katere ji pošilja med letom; da ji je hvaležna tudi za ure bojov in žalosti, ker ve, da Mati le preizkuša svojega otroka; da jo prosi za srečo Rožnega doma in za blagoslov vsem njegovim prebivalcem. Najbolj in najdalj pa prosi svojo Gospo, naj jo še ohrani za žarek Rožnega doma: za tak majhen žarek, katerega nihče ne opazi, kadar je krog in krog solnčno, ki je po vsem dobrodoše, kadar vlada puščoba in mráz. Dolga in otroškozaupna je molitev: kot bi dete plezalo materi na naročje in bi naslonilo glavico na njena ramena; pa bi ne bilo treba tožiti in prositi, ker bi mati sama čula boječe utripe otrokovega srca. In ko se Stana že poslavlja, se oči ne morejo ločiti od kipa in srce še moli: »Mati, bodi z menoj in čuvaj me, da te bom ob letu obiskala z isto ljubeznijo in me boš Ti še bolj vesela!«

Kadar nam je v duši svetlo, ali ne sije takrat tudi solnce svetlejšo in so polja lepša in ljudje vse prijaznejši in boljši?

Tudi Stani se je godilo tako. Kar obstala je na cerkvenih stopnicah in se zagledala po dolinici, ki se je odpirala pred njo. Nekaj lepega se je zbudilo v njeni duši in jo vso napolnilo, čemur pa ni vedela imena. Morda se je v njej zbudila ljubezen pramater, ki so to sveto zemljo močile z znojem in zato ne dovolijo, da bi njihova vnukinja hodila z vsakdanjo mislijo tod mimo. Morda je močnejše zaplula v njej kri očetov, ki jim je silna ljubezen do rodne grude vlivala moč, kadar so se vojskovali s sovragi. Stana ni vedela. Le neskončno dobro se ji je zdelo, da nebeška Gospa kraljuje v tem lepem kctičku zemlje, kjer vsa okolica, s planinami v ozadju, skuša biti dostojen okvir Marijinemu svetišču.

Stana je srkala to lepoto. Napojiti se je hotela solnčnih žarkov in pesmi polja in šumenja gozdov za one dni, ko bo ždela v sobi in ne bo mogla v naravo. Šopek cvetic si je natrgala v spomin. Potem pa je odšla po dolinici proti domu: solnce ni žgalo, ampak le poljubljalo s svojimi žarki, cvetje na oknih Rožnih domov je pozdravljalo in vsi ljudje so imeli prijateljske obraze.

Šopek sedaj vonja v njeni sobici in jo spominja lepega romanja. Večer za večerom pa so ji rože še v en opomin: ko domoli običajno večerno molitev, še enkrat z vso dušo zaprosi: »Češčena Marija, da bi bila naša lepa domovina srečna!«

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

Pesavka. Tudi za Tvoja leta ta pojav, ki je ženski duši lasten, ni nič novega. Tako lepo praviš: »Ne razposajena, vriskajoča sreča, to za moja leta ni več mogoče; toda sreča, lepa, tiha, neznatna, a sreča vendar le!« Prav res in razumem Te dobro. Naj Te ne moti tihota, ki ji ne znaš izraziti! Počakaj še malo, potem Ti bo vse jasno! Razumevanje in jasnost ljubezni. To je izraz popolne in izključne vdanosti, ki ne more in ne zna misliti nič drugega, kakor da napolnjuje in izpopolnjuje svoje življenje s to edino ljubez-

nijo. Vsaka ljubezen pa ima žar otroške vdanosti: čudovito detinsko preprostost, preprosto zaupljivost, globoko in vdano ponižnost in otroško nežnost, vedrost in čistost. — Toda baš v Tvojih letih je kaj iahek hiter prevrat; najmanjše nezaupanje Ti lahko zabriše zdaj tako lepo sliko. Zato Ti svetujem, da si povsem mirna, dobra in preprosto vdana. Bog s Teboj!

Ilonka. Tako je torej. Cuj: nikar ne sanjaj samo! Zdi se mi, da je pravkar najprimernejši čas, da končaš svoje sanjarenje. Mnogo lepše Ti bo življenje in zlasti ta kos, če z bistrim očesom pogledaš in s krepko roko zagradiš v resnično življenje. Sanjarenje je izguba časa. Tudi za Tvoj značaj sanjarenje

ne pomeni dobrega. Dokler se poglobljaš v mehko sanj, si Ti sama v središču in ne-guješ s pretirano ljubeznijo svoj lastni jaz. Ozkosrčna si in brez prave ljubezni. Jasna in vedra v mišljenju, vesela v dejanju, prideš mnogo hitreje naprej: najmanjše in najne-znatnejše Ti je nekaj vredno in iz njega ku-ješ resnične in trajne življenjske vrednote. Poprimi, saj bo šlo! Le nič praznega postav-ljati za svoj ideal! Lep, dober, plemenit mora biti, vzvišen in jasen, da je res vredno stre-miti za njim! Ali ne? Pridi kmalu zopet!

Samotarka. Cakaš torej? Imaš tudi prav! Saj za tak važen korak v človeškem življenju, kjer gre za dobro ali slabo mnogih generacij, ni premisleka kmalu dovolj. In če ni zdravja? Moj Bog, to je prvi pogoj! Zato čakaj, da vidiš, na kakšen način se stvar preokrene, sa-ma pa porabi ta čas v svojo osebno izpopoln-itev. Največje delo v življenju je namreč, da dobro v nas samih in v drugih izvojujemo. Čim bogatejši smo, tem več moremo nuditi drugim. In tega zadnjega boš imela priliko prav mnogo. — Ali si nasvetovane knjige že predelala? Zdi se mi, da si v značaju krep-kejša, v mislih in izrazu močnejša. To me veseli za Tebe in Tvojo bodočnost.

Angelica. Veš, mala, edini svet, ki Ti ga morem dati, je ta-le: Najboljše sredstvo zoper slabo voljo je prav resna in trdna volja, ostati vedra in dobrovoljna. Ze zjutraj, ko vstajaš, skleni: danes se pa za nobeno ceno ne dam obvladati od slabe volje. In če med dnevom pride kakšna neprilichnost, le hitro vesel in veder obraz in mnogo dobre volje! — Nežno dekletce kakor si Ti, ne sme biti sitno in čmerno. Le prav trden sklep za stalno dobro voljo! Potem pa piši, kako Ti gre od rok!

Sirta nada. Ljubi otrok, najprej za pri-hodnjič kakšno lepše ime, ker to bi pristo-jalo najmanj petdesetletni vdovi, ne pa mla-demu dekletu! In tako resno pišeš, da skoro

ne morem verjeti, da si tako mlada. Seveda križi in težave Ti niso prizanašali, kakor po-ročaš, a vseeno ne smeš preveč tugovati. Iz-guba mamice, slovo od sestre, to dvojce je moralo biti res bridko. Da pa ne moreš dalje študirati, naj Te preveč ne boli. Ženska je v prvi vrsti ustvarjena za dom, šele potem za druge poklice. Umevno tudi, da za vse, ki bi rade študirale, kratko in malo ni primernih poklicev. Tudi naši slovenski domovi, bodisi lastni ali tuji, neobhodno rabijo pridnih in inteligentnih žen. Od nas, žen, je odvisno, če si znamo tako mesto priboriti in ga tudi po-tem zavzemamo z vso vnemo, ter vršimo vestno svoje dolžnosti. Vestna vršitev vsak-danjih, malih in preprostih dolžnosti je me-rilo, s katerim meri Bog sam našo gorečnost v Njegovi službi. To naj Te dviga! Sicer se pa prav kmalu zopet oglasi in prihajaj v naš koticček čim pogosteje! Lep pozdrav!

Planinka. To ime ima že ena naših sester, zato za prihodnjič izberi kako drugo, da se prav razumemo. Glede službe je pa stvar te-žavna. Da bi res šla v kakršnokoli službo, ne verjamem in bi tudi ne bilo prav. Zato je do-bro, če za prihodnje napišeš, kaj Te veseli, kaj znaš in zakaj siliš od doma. Da iščeš službe, ni nič čudnega, a nikoli ne reci, da greš v vsako, sicer iztakneš mesto, ki Ti ne bo v čast in še manj v korist. Vsako delo je vredno plačila, zato je treba saviiti tudi svoje zahteve. Ko mi natančneje sporočiš, bom vi-dela, kaj se bo dalo narediti. — Pripominjam pa, da nikomur ne pišem privatno in zato tudi Tebi nisem. Piši kmalu!

Spominčica. Te dni sem povedala gospo-dinji, ki išče služkinjo, Tvoje zahteve, kakor si jih označila v nekem pismu. Nasmehnila se je in rekla, da za delo, ki bi ga imela pri nji, zadošča prav polovica. — Ko zopet kaj iz-vem, bom že storila svoje. — Prav lep po-zdrav!

VIGREDNICA=GOSPODINJA

A. G.:

Gospodinjstvo — del ženske izobrazbe.

Veliko se danes govori in piše o ženski izobrazbi, posebno o izobrazbi naših žen in deklet v gospodinjstvu. Vprašanje ženske izobrazbe v gospodinjstvu ter teoretična in praktična izvežbanost v onih kmetijskih panogah, v katerih se žena udeležuje, je vprašanje vsega naroda.

Gospodinja ima v svojih rokah dobrobit cele hiše. Da bo pa mogla danes vsestransko popolnoma zadostiti vsem svojim dolžnostim, ji je treba strokovne izobrazbe. Temeljita in vsestranska strokovna izobrazba je za kmečko gospo-dinjo tembolj potrebna, ker je njen delokrog bolj obsežen, kakor vseh drugih žena.

Ker je delo gospodinje tako mnogostransko, njene dolžnosti tako razno-vrstne, se veliko razmišlja o tem, kako to delo poenostaviti, kako prihraniti na

času in gmotnih sredstvih. Moderna tehnika nudi mnogo pripomočkov in sredstev za poenostavljenje in vzorno ureditev gospodinjstva. Kolike važnosti je za gospodarski napredek naroda času primerno urejeno gospodarstvo ozir. gospodinjstvo, o tem je naše ljudstvo še vse premalo poučeno.

Zakaj vidimo gospodarstva, ki se lepo razvijajo in napredujejo, v hišah vzoren red, zadovoljnost in blagostanje? Poglejmo drugo gospodarstvo, ki ima iste možnosti in prilike za gospodarski napredek, a je neurejeno, zanemarjeno. Kje je vzrok? Poskusimo odgovoriti! Gospodar, gospodinja, ki se krčevito drži od očeta in starega očeta podedovanih navad v opravljanju gospodarskih in gospodinskih poslov, je izgubil, izgubila korak v splošnem napredku sedanjega časa. Tok časa in splošno napredovanje zadnjih desetletij zahteva, da je treba tudi gospodarstvo in gospodinjstvo na naših kmetijah postaviti na moderno gospodarsko podlago. Produkte naših kmečkih gospodarstev, kakor poljske pridelke, mleko, mlečne izdelke, meso, sadje in drugo, bomo mogli postaviti na trg po isti ceni, kakor naša sosednja, moderno urejena država le tedaj, ako se bomo pri pridelovanju in izkoriščanju le-teh posluževali modernih tehničnih naprav.

Omeniti nam je tudi rejo telet, prašičjerejo, jajčjerejo, perutninarstvo, vrtnarstvo, sadjarstvo itd. Gospodinja, ki si vsega tega dela ne uredi po vsestransko preizkušenih navodilih današnjega časa, nikakor ne sme v svojem gospodinjstvu pričakovati zaželenih uspehov. Nikakor pa ni treba, da gospodinja navodila, zbrana v gospodinskih knjigah in listih, šele strahoma in boječe preizkuša. Prepričana naj bo, da so naše vzorne gospodinjice, ki nam v knjigah dajejo nasvete in navodila, vse to same vestno in skrbno preizkusile. Skrbna gospodinja se teh dobrih nasvetov in navodil z zaupanjem oklene in jih z uspehom uporablja v svojem gospodinjstvu. Mora le take knjige in spise pridno prebirati, to se pravi, mora se dalje in vedno dalje izobraževati. Če bi mislila, da je gospodinsko znanje kdaj dovršeno, bi se zelo motila; gospodinja, ki hoče v svojem gospodinjstvu res napredovati, se mora vedno učiti.

Ena izmed modernih naprav, ki je tudi res dobra in koristna za naše gospodinjstvo, je brezdvoma štedilnik. Že ime samo pove, da štedimo. Kaj neki vse? Kurivo, čas, delo in samo sebe. Pa slišimo ugovor: Pri nas ni treba štediti s kurivom. Drv imamo za par let naprej. Takega ugovora ne bomo slišali od razumne in varčne gospodinjice, ki vedno gleda na to, da spravi v denar vse, posebno tisto, kar bi se morda doma brez potrebe porabilo ali celo uničilo. — Denarna vrednost drv, ki jih še dandanes po nepotrebnem požgemo v velikih pečeh (ki naj bi se kurile le za peko kruha), je zelo velika in gotovo ni v korist splošnemu narodnemu gospodarstvu. Drva postavimo raje na trg, imamo nov vir dohodkov, za gospodarske in gospodinske potrebe; na lesnem tržišču pa napravimo konkurenco in s tem koristimo tistim, ki morajo kurivo kupovati. — Druga ne veruje, da prištedi s štedilnikom na času. Taki v odgovor tole: Ni vseeno, če dvigaš lonce in jih počasi postavljaš v globoko peč, ali če jih s prosto roko postaviš na ognjišče štedilnika. Vsaki pot le par trenutkov, a trikrat na dan, vselej za več jedil, nanese še lepo vrsto minut, iz minut ure, ki jih lahko porabiš za drugo potrebno delo, saj ga je toliko v gospodinjstvu. Prihraniš tudi svoje moči: manj truda, manj dela, zato tudi manj utrujenosti in več moči za katerokoli drugo delo.

Važna iznajdba za gospodinjstvo je tudi samokuhalnik, ki je v rabi za pripravljanje jedi, ki jih moramo več ur kuhati, da se zmehčajo, ali pa tudi za to, da že pripravljena jedila ohranimo dalje časa vroča. Naprava samokuhalnika je tako enostavna, da si ga lahko vsaka gospodinja sama napravi. Preskrbi si močno zbit zaboj ali kovčeg s trdnim pokrovom. Stene dobro obloži s papirjem. Dno in pokrov pokrij za 5 cm debelo z lesno volno ali volneno tkanino. Na to postavi lonce (najprimernejše dva), ki naj bodo brez ročajev. Prostor med lonci istotako tesno zatlači z volno. Čim vestnejše to napraviš, tem bolje bo služil samokuhalnik svojemu namenu. Ako pustiš 30 minut vreti na štedilniku meso, fižol, lečo, ješprenj

in vrelo postaviš v samokuhalnik se v 3—4 urah lepo zmehta. Med kuhanjem se samokuhalnik ne sme odpirati. Popolnoma vroča ostane jed 6—8 ur, kar je važno zlasti za gospodinjjo, ki je primorana deliti hrano v presledkih, ker se v samokuhalniku jed ne izsuši in ostane gorka in okusna. Gospodinja, ki si nabavi in uporablja dober samokuhalnik, si prihrani mnogo kuriva, truda in časa.

(Dalje prihodnjič.)

Naša hranila.

Brezalkoholne pijače. Med našim ljudstvom je še vedno globoko ukoreninjeno mnenje, da si v vročem poletnem času najhitreje potolazimo žejo z alkoholnimi pijačami, ki nas tudi pokrepčajo in dajo moč. To mnenje je popolnoma napačno! Poživljajoči vpliv, ki se po zaužitju alkoholnih pijač hipno pokaže, je gola prevara. Delazmožnost in telesno moč daje le zdrava in tečna hrana.

Naravnost brezvestno je od gospodinjje, ki daje svojim domačim in delavcem, ki opravljajo najtežja dela (n. pr. kosci, žanjice, mlatiči, drvarji itd.), le alkoholne pijače, da, celo žganje! Žeja je čezdalje hujša, treba jo je vedno in vedno gasiti — seveda — z alkoholom. Delazmožnost pada; vsled preobilo zaužitega alkohola postanejo ljudje tudi nerazsodni. Neštetokrat nastanejo med delavci pretepi in poboji. Koliko zdravja in narodovega premoženja se s tem uniči!

Na naših kmetijah vidimo lepo urejene sadovnjake. Pride'la se mnogo sadja. Tudi v gozdovih so velike množine različnih jagod. Iz sadja vseh vrst se dajo pripraviti okusne in zdrave brezalkoholne pijače. Že par let se prirejajo v večjih krajih tudi tečaji, kako se sadje pravilno uporablja. Le žal, da se naše gospodinjje za vse to premalo zanimajo in ne kažejo nikakega razumevanja za preizkušena navodila o izkoriščanju sadja v gospodinjstvu. Res je, da je pri tem treba za sladkor žrtvovati nekaj denarja. Toda iz enega litra dobrega sadnega odcedka se da napraviti vsaj 10 litrov okusne hladilne pijače. In koliko stane en sam liter vina?

V naslednjem podajamo nekaj praktičnih navodil, kako moremo brez posebnih naprav pripraviti iz sadja in jagod različne soke, ki nam posebno v vročem poletnem času služijo kot zdrava hladilna pijača.

Jabolčni odcedek ali sok. Kisla zrela jabolka razreži z lupinami vred na majhne koščke, jih stolci ali zmelji, da dobiš gosto kašo. Na vsak kilogram te kaše nalij en liter vode ter pusti zmes stati 12 ur. Nato naveži na stoleve noge (postavi ga na mizo tako, da mole noge stola v zrak) čist platnen prtč, spodaj pa podstavi skledo. Na prtč vlivaj jabolčno kašo ter pusti, da se počasi odcedi. Na vsak liter tako pridobljenega soka primešaj en kilogram sladkorja. V čisti posodi postavi nato sok na ogenj in naj vre 5—8 minut. Ko se nekoliko ohladi, napolni z njim steklenice, pa ne do vrha. Napolnjene steklenice pokrij s prtčem in pusti, da stoje en dan. Medtem pripravi nove in dosti velike zamaške. Namakaj jih v mlačni vodi 8—10

ur; da ne plavajo na vrhu, jih obteži. Preden z njimi zamašiš napolnjene steklenice, obriši vsakega s čisto krpo in pomoči v domače žganje ali fin špirit. Ker se zamašek v steklenici sčasoma izsuši, je nevarnost, da uhaja zrak v steklenice, kjer se takoj pojavijo plesnive glivice. Da to preprečiš, namoči gornji del vratu steklenice v raztopino, ki jo napravimo iz polovice parafina in poťovice čebelnega voska. Tako zaprte steklenice shrani na hladnem in suhem prostoru.

Malinov odcedek. Zrele in izbrane maline deni v skledo ali škať ter jih dobro zmečkaj. Tako zmečkane maline pusti stati 2 dni. Nato jih ožmi skozi platnen prtček. Pridobljeni sok precedi še enkrat počasi skozi prtč, ki ga priveži na stoleve nhoge. Na en liter tako očiščenega soka vzemi 90 dkg sladkorja. Ko se sladkor raztopi, postavi v čisti posodi sok na štedilnik in pusti, da vre 5—8 minut. Ko se nekoliko ohladi, ga spravi v steklenice. Nadalje ravnaj, kakor pri jabolčnem odcedku.

Borovničev odcedek. Od zrelih borovnic odstrani smeti in suhe jagode ter jih postavi za en dan na hladen prostor. Nato jih dobro zmečkaj, in ožmi skozi prtč. Dobljeni sok pusti en do 2 dni stati, da se očisti, potem ga precedi, kakor malinovega. Na en liter očiščenega soka vzemi 90 dkg sladkorja. Kuhaj ga in spravi v steklenice, kakor malinov odcedek.

Črešnjev odcedek. Dobro zrele črešnje stolci v škaľu. Prej pa jim odstrani peclje. Tako jih pusti stati 6—8 ur, nato jih ožmi skozi čist platnen prtč. Sok naj stoji čez noč na hladnem prostoru, da se očisti. Potem ga precedi še enkrat in daj na vsak liter soka 70 dkg sladkorja. Ko se sladkor raztopi, kuhaj sok 7 minut. Še toplega nalij v steklenice. Nadalje ravnaj kakor pri malinovcu.

Pri vkuhavanju sadja in jagod po pomni sledeče: Ko pripravljáš sadje in sladkor, ne jej kruha zraven, da ne padejo drobtine vmes. Ob istem času, ko kuhaš sadje, ne kuhaj kakih drugih močno dišečih jedil. Posodo uporabljaj le tako, v kateri nikoli nič mastnega ne kuhaš. Če je posoda pločevnasta (emajlirana), ne sme biti prav nič okrušena. Ako uporabljaš za vkuhavanje bakrene ali medene kotličke, ne pusti v njih stati že vkuhanega soka ali sadja. Pazi tudi, da so steklenice in kozarci za sadje pravočasno umti, da se pred uporabo še osuše. Umij jih z vodo, ki si ji dodala sode in jajčnih lupin. Nato steklenice in kozarce s čisto vodo dobro splakni. Umivanje s svinčnimi zrni se odsvetuje, ker je zdravju škodljivo.

Mrzla limonada. Med pol litra mrzle vode zmešaj tri na kolesčke zrezane limone, nato

vse skupaj preceđi skozi čist prtč ali sito. Soku primešaj 10 do 12 koščkov sladkorja. Ko se sladkor raztopi, vlij sok med pol litra mrzle vode. Po okusu lahko vzameš več limone in sladkorja.

Limonada s kisló vódo (slatino). V precejeni sok pol limone zmešaj 4 koščke sladkorja. Ko se sladkor raztopi, vlij na sok pol litra kisle vode. Tako limonado je treba takoj spiti.

Drobci iz gospodinjsva.

Nedeljski jedilni listi.

I. Mesna juha s kašnatim štrukljem, govedina, krompirjev pire (Vigred št. 1, leto 1927) in grahova omaka.

II. Črešnjava juha, močnati cmoki in jagodova omaka.

III. Grahova juha, črešnjev štrukelj.

Kašnati štrukelj. Naredi vlečeno testo iz $\frac{1}{2}$ litra moke, približno $\frac{1}{4}$ l mlačne vode, 2 žlici presnega masla in malo soli. Skuhaj 6 žlic dobro oprane kaše. Nekoliko ohlajeni primešaj žlico masti, v kateri si ocvrla žlico drobno zrezane čebule in zelenega peteršilja, malo majerona, eno raztepeno jajce in soli po okusu. S tem nadevom namaži razvlečeno testo, zavij ter položi na namazano pločevino in speci. Pečeni štrukelj razreži na dva prsta široke štrukeljčke ter jih daj v juhi na mizo.

Črešnjava juha. V enem litru vode skuha 1 liter lepih zrelih črešnjev brez koščic. Dodaj skorjico cimeta in 6–8 koščkov sladkorja. Primešaj od treh žlic moke blede prežganje ter pusti še nekaj minut vreti. Po potrebi osoli. Preden daš juho na mizo, dodaj na kocke zrezan opečen kruh. (Zaradi boljšega okusa lahko kuhaš tudi koščice, le da jih odstraniš iz juhe, preden vmešaš prežganje.)

Grahova juha. Skuhaj v 2 l siane vode $\frac{1}{2}$ l zelenega graha in pest drobno zrezanega peteršilja. V primerno veliko kozico daj dve žlici masti ali presnega masla in zarumeni žlico zrezane čebule; dodaj 6 žlic riža ter pusti, da se zmehča. Da se riž ne pripali, ga zalivaj po malem z grahovo juho. Ko je riž gotov, mu primešaj juho z graham vred, ki mora ostati cel. Dodaj še drobno zrezanega drobnjaka in juha je gotova.

Močnati cmoki. Razreži na drobne kocke 4 žemlje. V loncu zžvrkljaj $\frac{1}{4}$ l mleka ali vode, 3 žlice presnega masla ali masti in eno jajce ter vlij na žemlje. Dodaj še 6–8 žlic moke, rahlo zmešaj in pusti četrť ure stati. Nato napravi za drobno jajce velike cmoke in jih kuhaj 20 minut v slani vodi. Ako se prvi cmok razkuha, dodaj še moke. Zabeli jih z ocvrtimi drobtinami.

Češnjev štrukelj (gibanica). Napravi vlečeno testo kakor za kašnati štrukelj. Ako hočeš imeti boljše testo, vzemi namesto vode mleko in tudi več presnega masla. Ko je počivalo testo pol ure, ga razvaljaj, potresi s črešnjami, žlico stolčnega sladkorja in malo cimeta ter ga rahlo zavij. Pečenega razreži na koščke in potresi po vrhu s sladkorjem.

(Ako črešnjam odstraniš koščice, preden jih daš v štrukelj, izgubi jed mnogo na okusu.)

Grahova omaka. Skuhaj v slani vodi pol litra izluščenega zelenega graha in ga pretlači skozi sito. Iz 2 žlic masti, 2 žlic moke napravi v kozici blede prežganje in primešaj pretlačeni grah. Zalij z vodo, v kateri se je kuhál grah, ter pusti še pet minut vreti. Preden omako odstaviš, vmešaj še 2 žlici kisle smetane.

Jagodova omaka. Napravi prežganje kakor za grahovo omako, zalij z vodo in malo osoli. Primešaj skozi sito pretlačene lepe rdeče jagode. Da bo omaka sladka, dodaj sladkorja. Daj jo takoj na mizo.

Naš vrt.

Najvažnejše delo je sedaj na vrtu okopavanje, osipavanje, zalivanje, zatiranje plevela in številnih živalskih škodljivcev, katerih ni varna skoro nobena vrtna rastiina.

Okopavanje je za razvoj rastlin najkoristnejše en ali dva dni po dežju, ko se je zemlja že nekoliko osušila in se je nadejati trajno lepega vremena. Osipavamo zelje, ohrovt, karfirole, paradižnike, kumare. Z osipavanjem pospešimo tvorbo novih korenin, rastlina postane močna in bujno raste. V času hude vročine zalivamo rastlinam le zvečer. Z gnojnicó zalivamo vedno tik pred dežjem. Gnojnice nikdar ne polivajmo po rastlinah, ampak vedno le prav pazljivo do korenin, da ne zmčimo listov.

Plevel moramo odstraniti še pred dozoritvijo, da ne zaseje svojega semena že za prihodnje leto. Plevelu ob ograjah in med grmičevjem, kjer ne moremo izlaha do njegovih korenin, je treba zelenje v poletnih mesecih večkrat porvati ali vsaj sproti požeti. Na ta način pešajo korenine ter se sčasoma posuše. Številno golazen, ki na vse mogoče načine ovira razvoj rastlin, je treba sproti uničevati, sicer nam povzroči občutno škodo. Gosenice so najbolj nevarne kapusnice. Na spodnji strani zeljnatih listov najdemo včasih kar v kupčkih goseničino zalego. Ob suši so huda nadloga bolhači. Preženemo jih z vlagó. Ogromno škodo povzročajo zlasti na raznih cvetliah listne stenice, ki jim je težko priti do živega. Z 2 odstot. raztopino tobačnega izvlečka jih pokončamo. Seveda se ne sme s to tekočino škropiti delov rastline, katere nameravamo uživati.

Da se kumare in buče lepo razrastejo in obilnejše obrode, je treba po tleh plazeča stebila pravočasno napeljati na vse strani.

Posebno skrb moramo v tem času posvečati paradižnikom, ki prav bogotno rastejo. Prekoštevilne poganjke iz korenin in zalistnike moramo vedno sproti porezavati. Najboljše uspehe dosežemo, ako gojimo po tri ali štiri vrhe iz posamezne rastline. Vsakokrat, ko nepotrebne poganjke porezujemo, privežemo stebelca h kolu.

Tudi cvetličnih gredic ne smemo pozabiti. Presajajmo in razmnožujmo trajnice, privezujmo georgine, gladijole in drugo.

KAKO JE DRUGOD

Iz Anglije. Vzorno deluje angliška katoliška ženska zveza. V 97 velikih mestih razvija svoje apostolsko delovanje potom »unije mater«, v »prostovoljnih katehistinjah« in v »ženskih stezosledkah«. »Unija mater« skrbi za resnično katoliško vzgojo otrok po družinah. »Prostovoljne katehistinje«, ki so organizirane pod duh. vodstvom kat. duhovnika, pomagajo le-tem pri pripravi otrok na prejem sv. zakramentov. »Ženske stezosledke« pa so skoro izključno karitativna organizacija. Iščejo namreč skrito bedo in revščino, da potem prinašajo pomoč vsake vrste. Katoliška ženska zveza v Angliji je ustanovila v Betlehemu šolo za mlade Arabke, kjer se poleg krščanskega nauka uče tudi kakega rokodelstva.

Organizacija francoskih katoličank ima v načrtu (in ga deloma tudi že izvršuje), da postavi v vsaki vasi žensko skrbnico, ki ima glavno skrb za dojenčke in bolnike ter za vaško lekarno. — Dalje prireja imenovana organizacija velika družinska zborovanj, ki

posebno poudarjajo ljubezen do doma in rodne grude ter življenja po kmetijah. Na tisoče deklet je ostalo doma v domači vasi in pri domačem delu, dočim se jih je že prej oprijela nalezljiva bolezen, ki so ji zapadla tudi slovenska dekleta in se ji pravi — beg v mesto.

Nemčija. Po zadnjem ljudskem štetju se je pokazalo, da je v Nemčiji okoli dva milijona več žensk kot moških.

V mestu Tannrode v Turingiji je v elektrarni zaposlenih 200 žen in deklet. Ravnatelj te elektrarne se spomni, da so le-te izpostavljene veliki nevarnosti, da jih prime kak stroj, ker imajo kite in dolge lase. Zato jim izda okrožnico: »bubi« ali odpust iz službe. In se je zbralo 200 žen in deklet ter so poslale ravnatelju tole svojo zahtevo: »Kako si moremo privoščiti »bubi« pri osmih markah (1 M je 13:50 Din) tedenske plače, če nas vsak teden stane frizerka dve marki? Povišanje plače, ali dolge lase!« Pa je menda ostalo pri starem.

ORGANIZACIJA

Iz orliške centrale.

Naša dva javna nastopa. Samo nekaj dni nas še loči od javnih nastopov, ki naj pričata, kaj smo v enem letu pridobile na tehnični izpopolnitvi in dekliški izobrazbi sploh. Ves naš nastop bodi jasna priča o tem. Nujno opozarjamo zato na lepo in disciplinirano vedenje, na pravilnost in snažnost kroja. Javni nastop kaže notranjo moč in disciplino organizacije. Ne pozabite tega!

Za kmetijsko-gospodinske tečaje v prihodnji jesenski in zimski sezoni naj se hitro odločijo krožki in vse druge organizacije, ki so pisali po pojasnilu. Dobro naj preštudirajo Poslovnik za kmetijsko-gospodinske tečaje, ki jim je bil doposlan in podpišejo izjavo. Tečaji se prične 1. oktobra in trajajo do srede decembra in 7. januarja do 20. marca, torej 10 tednov. Vsaka organizacija naj na izjavi točno označi, kateri tečaj želi: predbožični ali pobožični. V osrednjem vodstvu desettedenskih kmetijsko-gospodinskih tečajev se vrše temeljite priprave. Da se celotni program tečajev lahko čimprej sestavi, prosimo skorajšnjih končnoveljavnih prijav.

Poročila o kmetijsko-gospodinskih tečajih. O dokončanih gospodinskih tečajih nismo prinesli v »Vigredi« posebnih poročil, ker so jih prinesli že drugi časopisi (»Slovenec«, »Domoljub«, »Ilustr. Slovenec« slike). Seveda pa naj krožki, ki bodo imeli v prihodnje take tečaje, sami poročajo v rubriko Sestre sestrar.

† Leopold Turšič. Umrli je veleč. g. župnik Leop. Turšič v Krškem. Zvestega pospeševalca »Vigredi« in marljivega njenega so-

trudnika priporočamo vsem čitateljicam »Vigredi« v molitev, zlasti še onim, ki so z uprizoritvijo njegove šaloigre »Jurčki« imele toliko uspeha. Vprav zadnje tedne je obljubil novo igro »Za kavo in tobak«, katero upamo, da nam gospod, ki ureja njegovo literarno ostalino, gotovo pošlje. Me pa ohranimo dobrega gospoda župnika v zvestem spominu!

Umrli je skoro po štiriletnem trpljenju in je bila pokopana na zadnji dan Marijinega mesca s. Mara Remčeva, sestra načelnice Orliške zveze in sama vse do boleznih vrla delavka v naši organizaciji. Še v bolezni je bila v mislih mnogo pri nas in je vprav iz ljubezni do organizacije želela — še živeti. A ker jo je Kristus Kralj bolj ljubil kot me, jo je poklical k Sebi. Upamo, da imamo verno priprošnjico pri božjem Srcu vprav iz naših vrst.

»Vigred« se tudi v drugem polletju lahko še naroča, ker se ji je naklada zvišala.

Vzorčne pole izhajajo letos tudi čez poletje. To v obvestilo vsem onim, ki so po njih vprašale. Pripominjamo pa, da je treba vzorčne pole, t. j. priloge »Vigredi«, posebe naročiti in posebe plačati, kar naj vzemo na znanje vse one, ki so pri upravi o tem vprašale.

Zadnji opomin zaradi zaostale naročnine je veljal seveda samo onim, ki dotlej niso storili svoje dolžnosti. V tem oziru je bilo pisano tudi pojasnilo na drugi strani ovoja pod »Pozor!« Da so pa vsi dobili opomin, se je pač zgodilo zaradi hitrejšega poslovanja. Saj delajo tudi drugi časopisi tako. Torej brez zamere!

Sestre sestram.

Orliški krožek Št. Vid nad Ljubljano. Čas je, da se zopet enkrat oglasimo. Naš krožek stopa z letošnjim poslovnim letom v osmo leto svojega življenja. Marsikaj žalostnega, a tudi vselega smo doživeli. Ko nas je pred tremi leti zapustila prva predsednica, smo bile vse obupane. Mislile smo, da brez nje ne bo šlo naprej. Toda hvala Bogu in njenemu izvrstnemu prvemu vodstvu, gre. Predsedstvo je prevzela ena izmed članic. Delavna je in pridna ter si večkrat išče pomoči in sveta pri prvi, tako nam uspeva naša dekliska organizacija. Rade se imamo, delamo vse za eno in vsaka za vse. Pri dekliskih sestankih poglobljamo svoje znanje in žensko izobrazbo.

Telovadimo prav pridno: gojenke in mladenske vsako nedeljo dopoldne, članice pa po trikrat na teden. Kar smo se že naučile, smo pokazale 24. aprila, ko smo skupno s člani nastopile na domači akademiji.

Pa tudi tekme so nam pri srcu. Ni čuda, da smo si že tolikrat priborile prvo častno diplomu. Upamo, da nam tudi letos ne izostane. Še bodo z občudovanjem gledali ljudje naš novi dom, čigar stene krasijo mične podobe, simboli dekliske delavnosti. Bog živi!

Kropa. Naj se oglasimo v »Vigredi« tudi me, kroparske Orlice. Mlad je še naš krožek, a vendar pridno dela. Ima redne dekliske sestanke, pri katerih nastopajo sestre same, te-

lovadbo pa dvakrat na teden, če je treba tudi po večkrat, redne mesečne seje in druge obveznosti, ki jih predpisuje organizacija.

Tudi nastopile smo že. Na praznik sv. Jožefa smo priredile z br. Orli akademijo. Članice in mladenske smo proizvajale letošnje proste vaje, gojenke pa »Trnjučico«. Mala gojenka je deklamirala »Orlica sem še mala«. Ljudem je bil naš nastop prav všeč.

Na praznik Marijinega oznanjenja smo imele drugo prireditev, proslavo »Materinega dne«. Vse točke so bile prav srečno izbrane. Lepo petje, krasne deklamacije in globoko zamišljeni govori so izvalili vsem navzočim solze! Vse so dihalo vročo materino ljubezen, veliko njeno dobroto, njene tihe žrtve.

Kmalu nato so nas zapustili naš dobri, goreči, požrtvovalni, za vse dobro vneti g. duševni vodja, preč g. župnik Oblak. Odšli so na novo službo v Presko. Težko je bilo slovo, bridka izguba... Poslovile smo se, se zahvalile ter darovale za nje sv. obhajilo.

Dobili smo novega g. župnika Kanduča. Delovali bodo med nami z isto ljubeznijo ter nam nosvečali vso očetovsko skrb.

Da obhajamo orliške praznike, da smo prav dobro tekmovali, da se pripravljamo za prireditev na Stadionu, da smo ustanovile »Čebelico«, da tudi naraščaj dobro deluje, ni treba še posebej poudarjati. Rade bi imele tudi gospodinjski tečaj pa ne vemo, kako bo šlo. — Bog živi!

Uredniška motčecnost.

Marjanka: Poslani prispevki so nam všeč zaradi preprostega izraza in toploga občutja. Zeleti bi bilo več ritmične doslednosti in čistih rim. Učite se, delajte in še pošljite! Stvarca v prozi je čedna. Videti je, da ste povedano sama doživela. Le nadaljujte!

Velika solza. Oblika poslanih verzov je premalo izpiljena, da bi se mogla imenovati pesniška. Radi lepih misli smo prelili v nevezano besedo. Primerjajte ko bo objavljeno! Marsikaj se da v skromni prozi lažje in tudi lepše obdelati. Z verzi je križ; ako niso brezhibni, pokvarijo dober vtis in vzbude neugodje, kljub čedni vsebini.

Vera L. Dve izmed zadnjih poslanih pesmic ste nam že enkrat poslali; druge pridejo na vrsto okrajšane, razen »Domovini«. Ta motiv je bil v našem slovstvu že večkrat izražen na podoben način. Ali je bila februaraska pošiljatev tudi Vaša ali Vaše sestre? Oboje si je zelo podobno po vsebini in načinu izraza.

Ruška T. Misli imate dobre, oblika pa še ni zrela, da bi priobčili. Hočete tudi malo pridigati. To ne prime. Snov sama, podana

v primerni obliki, mora prijeti. Pošljite še kaj!

I. F. »V pisanem cvetju« ni enotne misli. Marsikaj so drugi že lepše povedali. Slog imate še precej dober. Vadite se in pošljite še kaj!

Miriam. Za prihod vigredi je bilo že prepozno. Izpremenjeno se bo dalo porabiti.

Nevenka. Mi smo katoličani, gospodična! In res ne poznamo takih »problemov« kot jih Vi opisujete.

Julka Špur. »Dialog«, predelan, bomo o priliki porabili. Drugo dvojce pa, bi spadalo v Bogoljub ali Glasnik. Pozdrav!

Vsem. Kakor noben časopis ne priobči katerihkoli prispevkov, če niso podpisani s polnim in resničnim imenom, tako tudi Vigred. To v vednost vsem onim, ki zaman iščejo po Vigredi svojih sicer prav dobrih prispevkov. Ni pa rečeno, da sotrudnice in sotrudniki ne bi smeli poleg pravega imeti tudi izmišljeno ime: pravo za uredništvo, izmišljeno za javnost, če se nočejo pokazati s prvim.

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din; za inozemstvo 32 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Zvona Primčeva.

Za jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč

NOVA ZALOŽBA

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 19

Vse
pisarniške potrebščine
Vse knjige

PRIPOROČAMO
NAŠO DOMAČO

KOLINSKO
CIKORIJO!

Zavarujte svoje življenje, poslopije, premičnine, pri

Vzajemni zavarovalnici
v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Podružnice:

CELJE

Breg št. 33

ZAGREB

Pejačevićev trg 15

SARAJEVO

Vrbanja ulica št. 4

TISKARNA: JUGOSLOVANSKA KLIŠARNA:

izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij,
priprosti in umetniški
tisk v eni in več barvah

LITOGRAFIJA:

izvrševanje vsakovrst-
nih ilustracijskih del,
eno- in večbarvnih,
potom kameno-tiska,
offset-tiska in alumi-
nijevega tiska; plaka-
tov, etiket, reklamnih
tiskovin, vrednostnih
papirjev etc., po last-
nih osnutkih ali načrtih
naročnikovih

**TISKARNA
V LJUBLJANI**

ČRKOLIVNICA
GALVANOPLASTIKA
STEREOTIPIJA

PRVOVRSTNA IZVRŠITEN
UMERJENE CENE

dobavlja vse vrste
klišejev po risbah, pe-
rorisih, fotografijah,
akvarelnih in oljnatih
slikah za reprodukcijo
v eno- ali večbarvnem
tisku, v poljubni ve-
likosti in obliki

BAKROTISKARNA:

enobarvni bakrotisk
najrazličnejših umet-
niških ilustracij, časo-
pisov, revij, albumov,
propagandnih tisko-
vin, razglednic etc.

Poslušaj, bebica moja!

Da je perilo lepo bleščeče in
trna prijeten vonj, se mora
prati vedno le z „GAZELA“
mīlom, ki je najboljši do-
mači izdelek.

GAZELA MILO